

IHANA KAMALA KEHO

ELLA LYMI

TIIVISTELMÄ

PÄIVÄYS: 10.04.2023

TEKIJÄ Ella Lumikki Lyymi	KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA MA- näyttelijäntaide
KIRJALLISEN OSION / TUTKIELMAN NIMI IHANA KAMALA KEHO	KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 63 sivua
TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Kaverikirja, Dionysos films, Ohjaus Jojo Erholtz, käsikirjoitus Marjo Airisniemi ja Julia Unhola, Tilaaja C-more Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa ☐ Taiteellinen osio ei ole Teatterikorkeakoulun tuotantoa (tekijänoikeuksista on sovittu) ☒ Taiteellisesta osiosta ei ole tallennetta ☐	
<p>Suhteeni itseeni ja omaan ulkonäkööni on tullut usein tielle näyttelijänammattia harjoittaessa. Minulle oli ollut selvää jo pitkään, että haluaisin kirjoittaa ja tutkia näyttelijän kehosuhdetta ja sitä miten se voi mahdollisesti vaikuttaa näyttelijäidentiteetin muodostumiseen.</p> <p>Tiesin haluavani avata tätä teema jostain muustakin kuin omasta näkökulmasta ja siksi tahdoin tuoda tähän mukaan haastatteluja. Halusin haastattelu olevan laajat. Valitsin haastateltavat tarkoin, sillä tahdoin tähän kirjon eri ikäisiä ja oloisia suomalaisia näyttelijöitä. Tahdoin kuvata jokaisen haastateltavan. toivoin kuvien olevan jollakin tavalla suhteessa haastatteluihin, että ne näyttäisivät jokaisesta haastateltavasta ehkä jonkun uuden puolen. Halusin kuvissa näkyvän ihoa, pehmeyttä ja lempeää katsetta. Kukka-Maria Rosenlund lähti tähän työhön mukaan kuvaajaksi ja toi oman upean katseensa ja lahjakkuutensa, joka näkyy jokaisessa kuvassa.</p> <p>Lähtiessäni tutkimaan omaa kehosuhdettani nykyisyydestä käsin, en voinut mennä historiaani karkuun. Olen työskennellyt kehoni kanssa viisivuotiaasta asti. Kehossani on paljon urheilun tuomaa kestävyyttä ja voimaa. Pystyn kehollisesti moneen ja minun kehostani on moneksi. Koen myös vahvan tietoisuuden omasta kehostani auttavan minua usein roolityötä tehdessä.</p> <p>Samanaikaisesti ajattelen liittävän kehooni turhan paljon olettamuksia. Olen tottunut katsomaan omaa kehoani tietynlaisen liessin läpi, jonka urheilumaailma on minuun iskostanut. Minun kehoani on katsottu tarkastelevalla silmällä pikkutyöstä asti. Vartaloani on kommentoitu eri urheilulajien näkökulmista, milloin olen ollut liian pitkä, milloin kehoni on ollut liian voimakas, milloin rasvaa on ollut liikaa.</p> <p>Tätä kaikkea kannan tahtomattani mukana päivittäin, niin kameran edessä, lavalla kuin niiden ulkopuolellakin. Tahtoisin olla ulkonäköpaineista ja korostuneesta kehosuhteesta vapaa. Koen kuitenkin, että ainoa keino sinne pääsyyn on ymmärtää miksi katson itseäni tietyllä tavalla, koettaa tehdä sopimus jokaisen kriitikon ja epäluuloisen äänen kanssa sisälläni.</p> <p>Haastattelin lopputyötäni varten, Marja Packalénia, Tommi Korpelaa, Sari Siikanderia, Fanni Noroilaa ja Geoffrey Eristaa. Kuvat heistä otti Kukka-Maria Rosenlund.</p>	
ASIASANAT Keho, Kehosuhde, ulkonäköpaineet, näyttelijäidentiteetti	

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	4
ENSIMÄINEN LUKU: JUMPPAPUKU	8
MARJA PACKALÉN 74- VUOTTA	10
<i>PÖMPPÖ VATSAINEN KEVÄTÄR</i>	10

TOINEN LUKU: HUULIKIILTOA, MINIHAMEITA JA SKEITTIHOUSUJA	17
TOMMI KORPELA 54- VUOTTA	19
<i>OIKEELLA TAVALLA VÄÄRÄNLAINEN</i>	19

KOLMAS LUKU: SIX PACK	25
SARI SIIKANDER 58- VUOTTA	27
<i>KUNINGATAR JA PULIUKKO</i>	27

NELJÄS LUKU: MELODRAMAA	35
FANNI NOROILA 30- VUOTTA	37
<i>FLUIDI MENNINKÄINEN</i>	37

VIIDES LUKU: TÄYTEAINEITA JA FILTTEREITÄ	45
GEOFFREY ERISTA 38- VUOTTA	48
<i>MONIULOTTEINEN TEKIJÄ</i>	48

KUUDES LUKU: KLASSIKKO	58
SEITSEMÄS LUKU: IKUINEN LENKKI	60
LOPPUSANAT	64
LÄHTEET	67

JOHDANTO

Olen seissyt lavalla ja sen ulkopuolella katsoen itseäni tavalla, jolla en toivoisi ketään katsottavan. Olen puhunut itselleni ilkeästi, arvottanut, haukkunut ja kyseenalaistanut jokaista osaa kehossani. Minun kehoani on arvioitu ja arvosteltu. Kehostani on puhuttu rumasti ja sitä on katsottu tavoilla, jotka ovat tuntuneet alentavilta. Minun fyysisiä ja henkisiä rajoja on rikottu ja minä olen taatusti rikkonut jonkun toisen rajoja. Minun kehoani on myös rakastettu, kunnioitettu ja hellitty. Minussa asuu kaikki minun esi-isäni ja ehkä myös jatkumoni. Minun hyveeni, paheeni ja piirteeni olen saanut niiltä, jotka näitä katuja pitkin laahustivat jo kauan ennen minua. Minussa asuu hieman jokaista, jonka olen joskus kohdannut. Lyhyitä, pitkiä ja ohimeneviä ihmissuhteita, jotka ovat tehneet minusta minut.

Minun silmäni ovat katsoneet tuhansia tunteja elokuvia, sarjoja ja teatteria. Minä asetan ja minut asetetaan osaksi sitä Kansallisteatterin jylhää ja Hollywoodin säihkyvää jatkumoa, vaikka en aina ehkä niin haluaisi. Tiedän kyllä, ettei kehossani tai ulkoisessa olemuksessani ole sillä tavalla mitään poikkeuksellista, ettenkö siihen muottiin istuisi. Olenhan valkoinen, vammaton, cis-sukupuolinen nainen. Silti olen ajatellut, etten minä voisi koskaan tälle alalle kelvata, etten kuitenkaan olisi tarpeeksi. Minä olen joutunut seisomaan urheilukentillä- ja halleissa pienen pienessä vaatteissa pienen pienestä työstä lähtien. Kehoani on katsottu ja minä olen oppinut katsomaan sitä kunkin lajin perspektiivistä. Sille on asetettu erinäisiä standardeja ja muotteja, joihin sen olisi tullut mahtua. Näitä vaateita minä osittain tiedostamatta kannan mukamani yhä jokapäiväisessä elämässäni. Minä olen muovannut minun kehostani omaan päähäni tietynlaisen kuvan, joka peiliin katsoessa heijastuu vain sen linssin läpi.

Tämä on tutkielma ja sukellus armaaseen työvälineeseemme kehoon. Tutkielma siitä, kuinka meidän suhde omaan itseemme voi tulla työmme esteeksi tai luoda jotakin äärimäisen kiinnostavaa ja herkkää. Jokaisella keho on oma ja kaikki sen läpi virtaavat asiat tekevät meidän ilmaisustamme omintakeista. En oikein voi puhua kehosuhteesta kuin omien kokemusteni kautta. Halusin kuitenkin tuoda tähän teokseen muidenkin kuin itseni ajatuksia ja tarinoita. Sain kunnian haastatella viittä valovoimaista, lahjakasta ja herkkää näyttelijää ja taiteilijaa, jotka kertoivat omasta matkastaan

taiteilijuutensa ja kehojensa ääreltä. Halusin valita taiteilijat suurelta ikähaarukalta, jotta voisin hahmottaa kehollisuuden teemaa myös jostain toisesta kuin oman elämäni perspektiivistä. Puhuin jokaisen haastateltavan kanssa yli tunnin. Tähän työhön olen kursivoinut kasaan näiden keskustelujen pohjalta pätkät, joiden ajattelen palvelevan tätä teosta ja aihepiiriä parhaiten. Halusin säilyttää tekstit puhekielisinä, jotta jokaisen oma persoona ja olemus nousisi esiin mahdollisimman hyvin. Haastattelin kaikki viisi taiteilijaa joulutammikuussa 2022-2023 ja kysyin heiltä seuraavat kysymykset:

1. Miten ajattelet, että suhteesi kehoon on vaikuttanut näyttelijä identiteettiisi?
2. Onko kehosuhteesi muuttunut urasi aikana?
3. Millainen ajattelet, että kehosi ja tekemiesi roolien välinen suhde on?

Kuvat heistä otti Kukka-Maria Rosenlund studiossaan Vallilassa.

Tämä teos ei perustu tieteeseen, eikä faktapohjaiseen analyysiin. Tämä perustuu kokemuksiin. Ne eivät ole totuuksia minun tai kenenkään elämästä. Ne ovat muistoja ja ajatuksia joistakin hetkistä tähänastisen matkani varrelta. Sellaisista hetkistä, joiden olen ajatellut määrittävän minua. Me kerromme tarinoita itsestämme ajatellen niissä olevan jonkinlainen opetus, tai kärki omasta itsestämme ja ympäröivästä maailmasta. Kuitenkin joka kerta kun tarinan kerromme, me unohtamme siitä aina vähän enemmän.

Halusin antaa jokaiselle tätä teosta silmäilevälle lukuohjeeksi sallivan katseen ja pienen muutoshenkisyyden linssin. Siksi laitoin tähän Noora Dadun Manifestin syksyn 2022 roolitus ja diversiteetti luennolta, jonka nimesin seuraavasti:

Manifesti jokaisen tulevan, nykyisen ja menneen näyttelijän puolesta

Tarvitsemme enemmän kehollista moninaisuutta sekä näyttämöille että kameroiden eteen.

Tarvitsemme enemmän bipoc-näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän mustia ja ruskeita näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän Suomen etnisiin vähemmistöihin kuuluvia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän saamelaisia ja saamenkielisiä näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän romaninäyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän näyttelijöitä, jotka puhuvat suomea toisen kielen aksentilla.

Tarvitsemme enemmän iranilaistaustaisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän itä-aasialaistaustaisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän arabitaustaisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän näyttelijöitä, joiden tausta on Etelä-Amerikassa.

Tarvitsemme enemmän afrikkalaistaustaisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän näyttelijöitä, jotka eivät mahdu syrjivään homogeeniseen valkoiseen normiin.

Tarvitsemme enemmän transtaustaisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän homoseksuaaleja näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän bi- ja panseksuaaleja näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän aseksuaaleja näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän ihan mille tahansa queerin osa-alueelle itsensä sijoittavia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän intersukupuolisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän muunsukupuolisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän sukupuoleltaan ja sukupuoli-ilmaisultaan vapaita tai fluideja eli muuttuvia näyttelijöitä, ja myös näyttelijöitä, joilla ei ole mitään hajua omasta sukupuolestaan.

Tarvitsemme myös enemmän cis-naisnäyttelijöitä, joiden olemus ei ole feminiininen.

Tarvitsemme myös enemmän cis-miesnäyttelijöitä, joiden olemus ei ole maskuliininen.

Tarvitsemme enemmän näyttelijöitä, jotka liikkuvat pyörätuolilla.

Tarvitsemme enemmän synnynnäisesti vammaisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän kroonisesti sairaita näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän onnettomuuksissa vammautuneita tai halvauksen kokeneita näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän näyttelijöitä, joilla on puheen tuottamisen vaikeuksia tai puhevika.

Tarvitsemme enemmän lyhytkasvuisia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän hyvin lyhyitä näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän hyvin pitkiä näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän lihavia näyttelijöitä, erityisesti lihavia naisnäyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän yli 70-vuotiaita naisnäyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän mielenterveysongelmista kärsiviä näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän vakavia ja kroonisia mielisairauksia sairastavia näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän avoimesti sairauksistaan puhuneita näyttelijöitä.

Tarvitsemme enemmän näyttelijöitä, joiden perheet eivät ole vieneet heitä teatteriin lapsena.

Tarvitsemme enemmän näyttelijöitä, joilla useita ahtaasta normista poikkeavia ominaisuuksia. Tarvitsemme queerejä bipoc-näyttelijöitä, joilla on lukihäiriö tai fyysinen vamma. Pyörätuolissa istuvia transsukupuolisia näyttelijöitä. Sukupuoleltaan fluideja näyttelijöitä, jotka eivät puhu suomea juuri ollenkaan. Ihmisiä, jotka ovat sitä mitä ovat.

Tarvitsemme heitä, meitä, teitä, kaikille esittävän taiteen, elokuvataiteen ja äänitaiteen osa-alueille sekä aivan erityisesti päärooleihin ja hyvin kirjoitettuihin rooleihin. (Dadu 2022.)

ENSIMÄINEN LUKU: JUMPPAPUKU

Minulla on uusi jumppapuku. Se on sinistä samettia ja sen hopeiset strassit muodostavat tähtikuvioita rinnoille. Vaikka puku on ihonmyötäinen, se ei silti mene suorituksen aikana pyllyn väliin, vaan se ulottuu pakaroiden alapuolelle asti. Puku ei hierrä eikä kiristä, se on juuri niin sopiva kuin vain pieni kangaspala voi suinkin olla. Treeneissä saa käyttää puvun päällä shortseja, mutta kisoissa täytyy olla ilman, minusta se on typerää.

Kaikki muut ovat jo riisuneet sinisen tuulipukukankaisen verryyttelyasunsa, mutta minä kertaan vielä puomisarjoja kahiseva, ehkä viimeksi kahdeksankymmentäluvulla muotia ollut luomus ylläni. Valmentajani Julia ei pidä tästä ja hän on kertonut sen useasti. Julia höpöttää minulle jotakin venäjäksi, en ymmärrä taaskaan mitään, mutta hymyilen silti vakavasti ja nyökyttelen. Julia läpsäisee minua hellästi takaraivolle ja avaa sitten takkini vetoketjun. Hän kiristää nutturaani, osoittaa housujani ja suukottaa hellästi otsalle. Tiedän vuoroni olevan pian ja että verryyttelyasusta on nyt luovuttava. Katson, ettei takanani ole ketään ja pudotan housut kylmälle betonilattialle. Takin riisun housujen päälle samaan pinoon.

Ihan kuin olisi uimahallissa. Jumppapuku on mielestäni outo konsepti, se on sisäuimapuku. Kenen keksintö se on ollut ja onko hän tahallisesti halunnut kiduttaa ihmisiä? Liikuntamylyssä on aina kylmä, koneellinen ilmastointi on vedetty aivan tappiin asti. Reidet menevät kananlihalle ja vaikka olenkin kynsisaksilla koittanut iltaisin leikellä reisiäni peittävää ihon nukkaa, näyttävät jalat silti karvaisilta. Minulla on valkea melkein läpikuultava iho, joiden sinisiä suonia loisteputkilamppujen kalsea ja ankara valo korostaa. Kun hermostun, ilmestyy reisiini punertavia laikkuja. Jalkani eivät ole yhtään kuin Hilary Duffylla Demin kannessa, ne eivät kiillä eivätkä kimalla. Yritän kävellä hieman kyyryssä niin, että kädet peittäisivät reiteni, tiedostan kyllä näyttäväni naurettavalta. Vartaloni malli muistuttaa hieman hämähäkkiä. Olen kaikkia muita joukkuelaisiani melkein päätä pidempi. Raajani ovat epäsopuisuhtaiset, käteni ulottuvat reilusti yli puolen reiden. ”Noilla pääsisi vaikka ruottiin”, vitsailee vaari aina ja nauraa lämpimästi. Mielestäni se on paska vitsi. Haluaisin jo olla aikuinen, tai edes yläasteella, haluaisin olla sopivan pituinen raajoihini nähden. Haluaisin pukeutua ihan

mihin tahansa muuhun, kuin sisäuimapukuun. Haluaisin, että vaari ja Julia ja kaikki olisivat hiljaa.

Nämä ovat tärkeät kisat, luokkanousukisat. Jos saan tarpeeksi pisteitä, seuraavissa kisoissa kilpailen ylemässä luokassa. Minun pitäisi osata jo keskittyä. Minun pitäisi kyetä sulkemaan ulkopuolelle kaikki turha hälinä. Minun pitäisi unohtaa kaikki muu. Minun täytyisi olla, olla vain minä, koko mitassani minä. Mutta taaskaan mieli ei tottele. Se laukkaa ja sinkoilee ihan sinne minne itse tahtoo. Ennen kaikkea mieli vaeltaa reisiin, suuriin ja oudonvärisiin reisiin. Vain puoli vuotta sitten JC:stä ostetut vaaleansiniset pillifarkut, juuri sellaiset kuin olin halunnut, eivät enää mahtuneet päälleni, ne eivät mahtuneet päälle reisistä. Muut tytöt kertovat painokseen 35 kiloa, minä painoin 35 kiloa viimeksi yli vuosi sitten. Kerron silti painavani saman verran.

Amanda menee puomille ja aloittaa sarjansa varmoin ottein. Amanda on tosi hyvä. Haluaisin olla vähän kuin Amanda. Hänen nutturansa on aina suorassa, ja siinä on niin paljon hiuslakkaa, ettei yksikään hius sinkoile sieltä kesken suorituksen. Amandalla on aina eväänä kaupan kolmioleipiä ja miniporkkanoita. Amandan jumppapuku ei haise koskaan uitetulta koiralta, ja hänen koko perheensä istuu eturivissä kauniisti hymyillen. Amandan äiti on vaalea ja näyttää siltä kuin hän olisi nukkunut viikon. Minulla on eväänä itse tehtyä omenasosetta, ”se on terveellistä” sanoo äiti.

Äiti kiroili, kun me ajettiin moottoritien rampin ohi, ”näin ei saa sitten koskaan tehdä” hän totesi, kun me heitettiin moottoritiellä u-käännös. Me ehdittiin, tuli kiire mutta me ehdittiin. Vain sillä on väliä, ei omenasoseella, ei jumppapuvulla, ei reisillä - ei minun eikä Amandan.

Amanda suoriutui täydellisesti, hänen äitinsä nousee seisomaan ja taputtaa. Amandan äiti ei aiheuta kohtausta, mutta tekee silti kaikille selväksi läsnäolonsa. Minun äiti puhuu puhelimeen, violetti pipo päässä. Ei minua haittaa ja tiedän äidin kyllä lopettavan, kun on minun vuoroni, mutta jotenkin minua silti hävettää. Hävettää ihan kaikki. Nousen puomille. Reidet, edelleen laukukat. Ei haittaa, ei haittaa, hoen itselleni. Suljen silmät ja hengitän.

MARJA PACKALÉN 74- VUOTTA

PÖMPPÖ VATSAINEN KEVÄTÄR

1. Mun näyttelijäntyöhön on vaikuttanu se, et on aina ollu hyväkuntonen. Oon liikkunu paljon ja urheillu paljon. Näyttelijän liikunnallisuus on suhteessa siihen kykeneväiseen kehoon, että ei oo kropassa esteitä. Ettei olis mitään, että mulla ei olis voimaa taikka notkeutta. Mä oon kävellyt kaikki koulumatkat ja se on ollu mun kunnon perusta. Mä oon ollut hoikka, hyväkuntonen tyttö, mutta mulla ei ollu rintoja. Mä olin lattarintanen tyttö ja ku sukunimi on Packalén, ni pojat haukku mua lauta-paskaleniksi. Mä en tiää mistä syystä, mutta ei se mua niin hirveesti häirinny.

Kaks tämmöstä kokemusta kuitenkin mulla on. Turun kaupunginteatterissa oli semmonen Erkki Mäkisen näytelmä ja siinä oli semmosia kohtauksia, missä mun hahmo oli yläruumis paljaana. Arvosteluissa sitte kirjoitettiin, että ”kuinka hänet on laitettu tämmöseen, kun hänellä ei ole rintoja”.

Toinen kerta oli, kun Komissa Pekka Milonof ohjasi Elefanttimiehen. Siinä on semmonen kohtausta, missä se mun hahmoni, näyttelijätär seisoo selin yleisöön. Elefanttimies Jani Volanen on siinä mun edessä ja katsoo, kun riisun upean samettisen iltapuvun yläosan. Ensin sitä kohtausta tehtiin niin, että elefanttimies on selin yleisöön ja yleisö katso, kun riisun sen vaatteen. Mä sitten sanoin, että kuule Milo, eiks tän kohtausten sisältö ole, että yleisönhän pitää katsoa elefanttimiestä. Miten se reagoi, kun se näkee ensimmäistä kertaa naisen. Milo on mun kurssikaverini, meillä on pitkä historia, niin sille saatto sanoo, et ei se näin voi mennä. Aina pitää sanoo tämmösistä. No me sitten tehtiin niin, että yleisö näkee mun selän. Ylioppilaslehdessä oli silti arvostelu: ”miksi hänet pistettiin tekemään tuommoinen kohtausta, koska hänellä ei ole rintoja.”

Vittumaista ja pikkumaista se on ja kyllä se sillä kohtaa sattuu. Mä oon aina onneks ollu sen verran järki-ihminen, ettei se oo mua niinku heittäny tolaltani. Mut se on seurannu sieltä lauta- paskalenista näyttämölle. Suhun voidaan kajota siis väärällä tavalla ulkopuolelta ja se on päin persettä. Enhän mä itseäni siellä esittele, mutta kun meidän ammatti on juuri siinä niin pirullinen, että kun sä olet siinä kaikkines, niin kylhän se aina sattuu. Vaik sä kuinka selität, et ompa typerä, ja sekö oli oleellista siinä muka. Ei ollu.

En mä tästä lautahommastakaan oo kantanu huolta sielä näyttämöllä, paitsi näissä muutamissa jutuissa. Ei mulla oo ollu siitä asiasta semmost pysyvää huolta, et mä olisin kokenu itseni jotenki epänaiseksi, ni ei oo ollu. Mä en koe mitään ongelmallisuutta kehollisuudessani. Meijän sukupolvi, siihen ei kuulunu se semmonen, et se aika ei ollu semmonen et urheilulla oltais pyritty muokkaamaan kehoa. Mä olen ollu aina vapaa siitä kaikesta, jos mieltii vaikka jotain urheilulajeja, missä jotain painoluokkia seurataan, ni mun ei oo koskaan tarttenu semmosta mieltä. Näyttelijän työ on enempi ollu, et pää on ollu kovilla, ku kroppasuhde. Koko ajan joutuu niin hirveesti miettimään asioita. Se ei liity niinku kehoon, mun mielestä. Mun kompleksit on ollu jossain muualla, ne on ollu jossain, että mä en oo tarpeeks lavea, tai mä en saa itsestäni irti jotain, tai mä en ymmärrä. Se miten kokonaisvaltaisesti sä olet olemassa siinä roolissa. Keho ei ole este, pää on este.

2. Mä täytän kohta 75, ni kyl se alkaa tuntuu. Sitä Valehtelijan peruukkia kun esimerkiks tehdään, ni kyl se semmonen pieni keskivartalo lihavuus, ni ei se oo kiva. Ei se sitä tekemistä niinku millään lailla häiritse, mut mua se vähän häiritsee. Sehän johtuu laiskuudesta, että kylhän sitä, jos haluis ni sitä vois tehdä vatsalihaksia ja kaikkia. Sitä sais itselleen vaikka minkälaisen lautavatsan. Vaikka mä kaks kertaa viikossa käyn vesijuoksemassa ja kävelen ja sit mä oon aina pyöräilly ja hiihtäny, että semmoses niinku perusliikunnallisuudes ei oo esteitä. Kyllä se ikä silti, se vaan tulee. Mutta jos sul on sisällä se voimakas energia, ni lavallahan pystyy tekemään enemmän, ku mitä normaalisti ajattelis. Taina West sano tänään hyvin, hänen kehollisuus on sitä, et jos ei mihinkään kolota, niin kaik on hyvin.

Ehkä enemmän naisia kohtaan on semmoisia vaatimuksia, että pitäis pysyä jotenki solakkana. Ne tulee sieltä jostain syvältä ja kaukaa. Mutta mä luulen, että se on enempi naisessa itsessä sisällä se vaativuus, ehkä se on kans pitkän historian aikaan saannosta. Olen huomannut, että miehet helpommin laiskistuu, ehkä heilt ei sitte vaadita. Hirveen monelle miehelle tulee tähän keskivartalolle semmonen, näkee että he ovat nautiskelijoita. Ku nauttii hyvästä ruuasta ja alkoholihan on semmonen kanssa, et jos sä annat sille, et se saa viedä mennessään, ni sehän helpolla vie mennessään sitte.

Mutta eipä se keskivartalon ylimääräinenkään haittaa siinä lavalla, et voihan sielä lavalla olla silti ketterä, että ei sen tartte häiritä millään tavalla. Ja onhan se hyvä, että on näyttelijöissäkään erilaisia kehoja, niinkun on ihmisissäkin. Mutta jos ois jotakin semmosta, että en enää muistais repliikkejä tai muuta, niin en mä enää kehtais mennä lavalle, että kyllä pitää sitte mulle sanoo, et älä enää mee. Meillä on Pirkko Saision kanssa vitsi, että kun on ollu nää Valehtelijan peruukki ja Odotus, ni kun tulee tää kolmas osa, niin se on ehkä videoteos ja esitetään vain elokuvateattereissa. Kun toinen on jo pyörätuolissa ja toinen on palvelutalossa, ni se perustuu haastatteluihin ja tulee vaan videoita. Et siinä kohtaa se kehollisuus rupee jo ratkasemaan.

3. Mä sanoisin, että tehtävähän aina ratkasee sen, minkälainen se on. En mä koe, että siinä ois ollut mitään ongelmaa kehollisesti. Mä aina enemmän tykkään et se on sitä pään prosessia, et miten sieltä löytyy se kokonaisuus, et mitä se vaatii.

Mä oon ollu pienissä ryhmissä, mul on ollu aina se etu. Minä, joka oon ollu nuorena tosikko, ja muka aktiivinen poliittisesti, niin pienessä ryhmässä mä oon saanu semmosia tehtäviä, mitä mä en ikinä ois saanu missään isossa talossa. Komiiikkaan perustavia tehtäviä. Esimerkiks Komissa, ku tehtiin Family Affairssia. Milo sitten sano, että tee sä se, siinä on semmonen tekno mummi. Sellanen moottoripyörän selässä, tyylikäsi pitkä iltapuku ja hirveen korkeet korkokengät ja ihana harmaa peruukki ja se sanoo kaikille et "haistakaa vittu, minä lähden kaapelille". Ihan nerokas hahmo. Mä olin eka et ei, ku mussa ei oo mitään koomisia piirteitä.

Nyt ku mä olin Porin teatterissa tekemässä semmosta Gabriel tule takaisin, joka on klassinen näytelmä, mut ohjaaja teki siitä semmosen koomisen esityksen. Sillon pysty tajuamaan yhtäkkiä sen, et mähän oon jumalauta oppinu siis rytmityksiä ja punch lineja ja kaikkii tämmösiä, että mulla on siel pankis aika paljon semmost tavaraa joka yhtäkkiä tässä niinku toteutuu, ihan mahtavaa. Mä sain semmosen pienen kiitos kortin siltä ohjaajalta, joka sano et kiitoksia oli ihanaa, että olet luultavasti taitavin näyttelijä, jonka kanssa olen ikinä tehnyt töitä. Sieltä tuli se palkinto, et se mitä mä oon saanu Komissa oppia, ni se on yhtäkkiä mulla niinku kädessä.

Kameratöissäkin mulla on siinäkin mielessä ollu onni, et isoimmat kameratyöt on ollu silloin kun Komi on tehny sen Vuoroin vieraisissa. Sitte mä oon saanu olla tässä Johanna Vuoksenmaan Tahdon asiassa, joka oli helvetin hyvä rooli, semmonen ilkee anoppi. Siitä mä saan edelleen palautetta. Kerran yks ihminen lähti uimahallissa sieltä ison altaan päästä tulemaan kohti "me ollaan mun miehen kanssa, meillä on se koko dvd paketti, me aina katotaan sitä!" Se oli loistavasti kirjoitettu rooli. Liian usein näyttelijä joutuu miettimään sitä, että enkö mä ollu tarpeeks hyvä tai enkö mä älynny siitä jotain, tai sen ois pitäny olla tommonen, mut kuitenkin se tehtävä antaa ne raamit. Sä et ohi sen voi tehdä jotain. Se pitää aina pitää mielessä, ettei soimaa itteään turhan panttina. Jos sä saat jonku tämmösen nuoren tytön roolin, ni rupee siinä nyt naamaas vääntämään ja olemaan jotain ihan muuta. Onneks siinä on tapahtunu vähän muutosta, et käsikirjotukset on menny eteenpäin ja naiset tekee enemmän, siin on tapahtunu mieletön harppaus 20 vuoden aikana. Nykyään on paljon mielenkiintoisempia tehtäviä.

Nyt on se buumi, että tehdään tämmösiä ”vanhojen naisten tarinoita” että tungetaan kaikki vanhat samaan, et neki saa hommia. Kun miettii jotain bbc-sarjoja, niin kaikki mahtuu siihen joukkoon. Itse niissä tarinoissa on niin paljon syvyyksiä ja kerroksia, että se ei oo mikään erityinen niinku vanhojen ihmisten tarina. Täällä se on vähän vielä semmosta, että nyt ohjelmallisesti tehdään semmosta, että näyttää hyvältä. Tää on vähän ilkeesti sanottu, mut se tulee sen buumin mukana.

Alastomuus on vanhemmiten vähän silleen, että kehtaanko. Se riippuu tietysti tehtävästä ja kokonaisuudesta. Mä voisin hyvin kuvitella, et mä voisin olla alasti, jos mä olisin sitä mieltä, et se olis todella perusteltua. Kun uimahallissa pyörii, ni siel on ihanaa. Uimahalli on täynnä erinäköstä ja erikokosta, sielä me kuule paljaana pyöritään ja ei siinä musta oo mitään, se on ihan luonnollinen asia. Siin voi vähä et voi ei ku mul on tää maha tässä, mut ihan sama.

Tää aika on myös eri. Mä kävin koulua 68-71, ei siihen aikaan tämmöstä kehollisuutta niinku pohdittu. Se ei kuulunu siihen aikaan. Et tää aika myös ruokkii kaikella tavalla, semmosta itsensä tarkkailua, itsensä kehollista tarkkailua, joka vie vähän niinku sivuun koko ihmistä. Se supistaa, eikä laajenna ihmistä, semmonen ikuinen tarkkailu.

Teatterikoulussa mä olin pömppövatsainen kevätär, pojat sano. Mun kroppa on sellanen, että mä oon aina ollu laiha. Mulla ei oo ollu niitä rintoja ja mulla on lauta selkä, jolloin multa puuttuu selästä se semmonen yks kaari. Mulla on ollu se kroppa sen mallinen, että vatsa on ollu aina siinä vähän niinku koholla. Mut se on ollu aika kiva, poikien mielestä pömppövatsainen kevätär, se oli hellyyttä se .

TOINEN LUKU: HUULIKIILTOA, MINIHAMEITA JA SKEITTIHOUSUJA

Vessassa on kuuma, ilma on vielä kostea ja nihkeä suihkun jäljiltä. Olen avannut oven, jotta peili ei höyrystyisi kokonaan. Huulikiilto maistuu mansikalta ja tuoksuu hattaralta, se on minun omani. Meikkivoidetta lainasin salaa isosiskolta. Otin kuvan purkista ennen käyttöä, jotta osaisin laittaa sen takaisin paikoilleen tismalleen samaan asentoon käytön jälkeen. Siskoni on tarkka. Hän huomaisi, jos meikkivoidepurkkia olisi siirretty, enkä ollut juuri nyt sellaisella tuulella, että olisin jaksanut tapella hänen kanssaan.

Minä yleensä viihdyin H&M miesten osastolta ostetuissa ”skeitti-housuissa”, mutta tänään halusin laittaa minihameen, sekin kuului siskolleni. Katson itseäni peilistä, erilainen. Ei huonolla tavalla erilainen, pelkästään erilainen. Tavallaan hieman seksikäs. Vähän kuin Lindsey Lohanin hahmo Mean Girlssissä, effortless, but hot. Olin jopa kihartanut hiuksiani suoristusraudalla. Niistä oli tulleet kyllä enemmänkin kulmikkaat kuin kiharat, mutta tänään se ei haitannut. Tänään oli Disco. Normaalisti olisin vastustanut kaikkea tällaista, olisin sanonut, että se on kornia ja noloa. Paikalle olisin voinut ilmestyä korkeintaan ironisessa mielessä. Tänään kuitenkin tiesin, että paikalle saapuisi Hän. Hän, joka ei ollut yhtään niin kuin muut. Ei sellainen finninaamainen rasvatukkainen hieltä haiseva otus. Ei, ei lainkaan sellainen. Hänen ihonsa oli kaunis ja kuulas, niin kuulas, että sitä olisi tahtonut vähän nuolla. Me ei oltu koskaan puhuttu, Hän ei ollut koskaan katsonut minua, ei edes ohimennen vahingossa. Ei edes niinä aamuina kun olin laittanut ripsiväriä. Hän oli vain lipunut ohitseni ja lävitseni Sen kanssa. Se oli kaikkea muuta kuin minä. Se tuoksui aina victoria secretin body mistille ja Sen pillifarkut korostivat sen pyllyä täydellisesti. Se ei ikinä puhunut liian kovaan ääneen, tai muutenkaan nolannut itseään. Se vain oli, hengitti ja näytti täydelliseltä.

Lokakuun lopussa on jo pakko käyttää toppatakia. Pipoa en todellakaan laittanut, vaikka äiti olikin pakottanut, olin sullonut sen syvälle laukkuuni. Minun sisälläni kupli, pallea kohosi ylös alas ja kurkussa tuntui olevan jonkinlainen möykky. Minä olin suunnitellut kaiken. Kuinka minä ja Hän teiniromantillisesti vessan jonossa salaa suudeltaisiin. Kuinka Hän ei enää ehkä koskaan puhuisi minulle, mutta kuinka meillä

silti olisi aina yhteinen kokemus. Miten meidän sydämissä aina vähän läikähtäisi, kun meidän katseet raastepöydän äärellä kohtaisi.

Joku hymyilee minulle metrossa, ajatteleekohan hän, että olen kaunis? Minä hymyilen takaisin. Metroissa on talvisin liian kuuma. Kukaan ei ole huomionnut, että kun ihmisillä joka tapauksessa on toppatakit, ei lämpötilan tarvitsisi olla niin korkea. Keinokuitupaitaan syntyy toppatakin alla nopeasti hikiläikät, toivottavasti dödö pitää.

Sekin tulisi tänään. Se, Hän ja minä. En tiedä, miten minä sovin yhtälöön, mutta niin se nyt vain oli. Ehkäpä tämä olisikin tarina rumasta ankanpoikasesta, johon Hän salamarakastuisi tyylinmuutoksen jälkeen. En tiennyt vielä paljoakaan naiseudesta, mutta populäärikulttuurista olin kyllä ymmärtänyt miltä naisen tulisi näyttää. Nyt kun minäkin olin oikeanlainen, voisin esiintyä kepeästi ylästatuksesta girl`s girlinä. Voisin kypsästi lähetellä Sille viestejä messengerissä ”Hei, mä en tiä mikä HÄNELLE tuli ja miks Hän jätti sut mun takia. Ei me välitetä, koska me ollaan molemmat upeita ja pidetään aina yhtä!” Sitten olisin Sen paras ystävä ja me yhdessä näpistettäisiin pikamuotikaupoista isoja hopeisia vöitä ja naurettaisiin kaikille sääliittäville pojille, jotka yrittäisivät saada meidän huomion.

Koti matkalla Kaisaniemen metroaseman liukuportaissa katson kuvaani lasien heijastuksista, pari elokuvallista kyyneltä ja tunteen punastuttama naama. Ruma, minä olen ruma. Minä en koskaan voisi olla SE. En vaikka kuinka kiharran ja meikkaan. Minä olen lammas prinsessan vaatteissa. Esitykseni on heikko ja sääliittävä. Edes naistenlehtien ilmaiset hajuvesinäytteet eivät pystyneet peittämään minun todellista olemustani.

TOMMI KORPELA 54- VUOTTA

OIKEELLA TAVALLA VÄÄRÄNLAINEN

1. *Mä oon ollu nuoresta poikkeavan kokonen. Mä olin jo 13-14 vuotiaana tän pitunen, olin monia luokkakavereitani 30 cm pitempi. Mä koin aina, et mä oon liian suurikokonen ja pelottava, että mul oli suurikokoinen pää, huono iho ja liian matala ääni. Lapset tommosiin tottakai tarttuu. Se message oli valtaosin, että mä oon vähän vääränlainen ja mä sain kuulla siit ulkonäöstä paljon. Myöhemmin oppi nauttimaan pituudestaan, mut sillon lapsena se oli vaan virhe, ikään ku este. Se vitutti ja sitä yritti pienentää ja piilottaa itteensä, häpes valtavasti sitä omaa erilaisuuttaan. On mahdoton sanoo, et miten paljon sillä ulkopuolisuuden kokemuksella on merkitystä siihen, et on lähteny tälle alalle. Onko se vääränlaiseks itsensä kokeminen, niinku lopulta ollu jopa yks merkittävä tekijä siihen, et on halunnu tulla jotenki tunnustetuksi?*

Sitte yhtäkkiä ku mä olin ollu kymmenen vuotta alalla, tuli elokuva, joka teki musta jonkunlaisen seksisymbolin lehdissä. Mun nuoressa päässä se käänsi mun koko maailman ja kehosuhteen, tavallaan aika perverssilläkin tavalla. Se tuntu itestä vedätykseltä ja sillee täysin absurdilta, mutta se itsetunto myös kehollisesti alko pikkuhiljaa parantua siitä. Tuli sellanen olo, että se vääränlaisuus hyväksytään täällä ja se voi olla jopa eduksi.

Matka on ollu pitkä siihen, et on alkanu nauttimaan omasta kehostaan ja koostaan, siihen et se on väistynyt ajatuksista täysin sivualalle. Silloin alussa se epävarmuus omasta kehosta ja koosta sitä ammatillista kehitystä varmasti myös vaikeutti. Oppimisen ja onnistumisten kautta sitä hyväksy paljon paremmin myös sen kehonsa, et se ei ollu enää se pääasia. Et ei tartte siirtyä toiselle alalle sen takia, et mä oisin jotenki muille väärän näkönen tähän hommaan. Vaikka sen tietää, et on tässä nyt jotain jo tehty, mutta yllättävän pitkään seuraa ihmistä omat semmoset möröt, jotka tottakai juontuu sinne nuoruuteen. Kyllä mä voisin sanoa, että ne on jopa niinku poikkeuksellisella tavalla seurannu mua. Kaikki tämmöset, niinku iho ongelmat, tai mitä mä mietin jostain roolivaatteista. Kaikki ne mistä on saanu kuulla, ni toki ne seuraa. Nyt tuntuu jo koomiselta, mutta se oli just ku murrosiäs sai niin paljon kuulla jostain pään koosta, ni mä muistan paljon semmosii, et mä en voi käyttää hattua roolissa, et ei nyt vittu enää suurenneta tätä päätä, ku se on jo muutenki nii valtava. Paljon semmosii pikkumaisuusii, jotka vois olla roolin kannalta helvetin hyvii. Se on semmonen et ku koko ajan työskennellään itsetunnon ja oman uskomisen kanssa. Näyttelijällä on

loputon pelko, et joku kupla puhkeaa ja tullaan sanoon et ”hei tuu nyt helvettiin sieltä, sä oot ihan vääräs paikassa. ” Tämmöset mistä sä oot saanu kuulla, et jotenki olet väärä, niin sitä pelkää, että niihin tartutaan ensimmäisenä. Ne on niitä arkoja paikkoja.

Kiinnostavaahan on myös se et kun me oman kehomme ja oman mieleemme kanssa tehdään, ni sitä ikäänkun pitää itseään jonkinkaltases prosessissa. Että se semmonen näyttelijäntyöllinen kitka ja stamina, niin se syntyy jostain kokemistaan esteistä ja niiden kanssa kamppailusta. Mä pyrin olemaan hyvin tietonen ja analysoimaan kaikkia tämmösiä asioita mitä mä käyn läpi ja jotka on pois siitä näyttelijäntyön syvimmästä perustasta, tai estää sua työssäsi. Esimerkiks sun joku oma ulkonäkötrauma sä et voi ohittaa sitä, mutta sen voi pyrkiä analysoimaan mahdollisimman selkeesti. Eikä se musta poista mitenkään tän työn henkisyttä tai mystisyttä, vaan päinvastoin. Mä pyrin olemaan hyvin tietonen, et tämmöst tää on ja tää typerä pikkumaisuuskin kuuluu tähän minun taiteeseeni. Mä en voi poistaa tätä mun vitun lapsellista ajatusta siitä, että mul on edelleen vaik joku finni nenänpäässä ja jotain semmosia. Ne pitäis vaan pystyä kääntämään jollain tavalla positiiviseks energiaks, tai edes energiaksi. Et se ois tämmönen niinku positiivinen kamppailu, et mikäs täs nyt oikeesti on oleellista ja mikä ei. Ainoa miten mä pystyn hallitseen niitä on se, et mä oon erittäin tietonen niiden asioiden luomista esteistä. Mä oon kokenu, et mä pystyn paremmin keskittyä siihen olennaiseen eli kohtaukseen, ku mä tiedostan kaikki ne epäolennaiset haitat, jotka sitä hyvää näyttelijäntyötä pyrkii estämään. Se on valheellista yrittää muka poistaa semmosta mitä on. Alussa oli se, et kaikki ne epävarmuudet, pelot ja ulkopuoliset häiriötekijät oli pääasioita ja pinnalla, siksi koko se näyttelijänduuni oli jossain ihan metsässä, eli mua vietiin, enkä mä vienyt tilannetta. Nyttän niiden kanssa pystyy hyvin elämään, mä tiedän, että ne vituttaa edelleen ihan yhtä paljon, mutta mä hallitsen ne. Ne kuuluu tähän työhön olennaisena osana eikä niitä voi, eikä tarvitsekkaan poistaa.

Jos tällee pitää valita et joko tai, että onko näyttelemisen ollu mulle enemmänkin korjaava, kuin hajottavaa, ni kyllä se varmasti niinpäin joo on, että se on ollu enemmänki korjaavaa. Se on monessakin suhteessa auttanu itseni kanssa. Se että itse mokailee ja oppii, mutta ennenkaikeä se muilta paremiltaan oppiminen, muiden ihmis kohtaloiden näkeminen ja kokeminen siin rinnalla.

2. Alussa, kun tuli se käänne, et yhtäkkiä saa semmost perusteetontakin ihailua. Ois naurettavaa väittää ettei se hivelis. Se on musta niin inhimillistä ja ymmärrettävää, että tuntuu mukavalta, kun sanotaan kauniita asioita, et sä oot haluttava ja sä oot komee ja sä oot hauska ja blaa blaa blaa, totta vitussa se hivelee itsetuntoo. Kyllä mä sanoisin, että se on osaltaan auttanu hyväksymään itsensä ja nostattanu ammatillista itsetuntoo. Sitä kautta se on varmasti myös vaikuttanu näyttelijäntyöhön positiivisesti, että saa rauhaa siihen itse näyttelemiseen, kun hyväksyy sen kehonsa. Siinäkin ehkä se tietosuus siitä, minkä kanssa on milloinkin tekemisissä. Mikä liittyy näyttelijäntyöhön ja mikä sen ympärillä olevaan sirkukseen. Tajuaa esimerkiksi sen, et miten lehdistö toimii ja miten ne haluaa luoda mielikuvia susta ihan vaan myydäkseen niitä lehtiään, koska se on niitten duuni. Julkisuus on semmonen suloinen suo, et sinne jos väärällä tavalla lähtee messiin, ni sinne uppoo ja sil ei ole taas mitään tekemistä näyttelijäntyön kanssa.

Sellasta perkeleen poseeramista pitää tottakai varoo, semmosta ulkokohtasta laiskaa näyttelemistä. Musta palaute ja kritiikki on aina hyvä. Yleensä se on kuitenkin oikean suuntaista, vaikka sen kuinka kokis kohtuuttomaks, tai ainakin se pakottaa sut pysähtymään ja varmistamaan suuntasi. Pelkkä ulkonäkö, se on näyttelijälle tietenkin semmonen, ettei sillä kyl pitkälle kannu. Vähän ku söpö linnunpoika hyppää pöntöstä, räpiköi ja räpiköi, muttei saa ilmaa siipien alle ja kattoo pusikkoon, ontto on onttoa. Tottakai ihmisenä ja näyttelijänä, sä haluat kuulla et sun duuni on hyvää ja muutenkin henkevä meininki. Se näyttelijän hyväksynnän tarve...ni onhan se inhimillistä, mutta myös ihan naurettavaa. Sen pitäis olla siis niin kattavaa, et sä haluat olla niinku syvä ja uskottava. Sä haluat totta helvetissä olla myös pantava ja viisas ihminen, tai niinku vittu pantava jesus ja viisas saatana, kaikki mahdollinen kunnia ja huomio. Sellanen loputon tarve tulla nähdyksi ja hyväksytyksi, eikä siinä, mutta jos se painottuu pääsääntöisesti sinne ulkokohtasiin asioihin, nii sit se on toki kovin huolestuttavaa ja kiusallista... varsinkin jos sille on itse sokea.

Sehän on varmasti raskauttavaa jos kokee et on ulkonäkönsä vanki ja sua määritetään toistuvasti sen ulkonäön mukaan ja sitä kautta se kaventaa sun työnkuvaa. Mä en koe niin, mut ehkä se joskus oli sillain. Julkisuus ruokkii sitä, niin paljon ku ne vaan ikinä pystyy. Jos sä saat jonku leiman, tai teet jonku roolin joka määrittää sua. Esimerkiksi oon puhunu Kristiina Halkolan kanssa, josta tehtiin sillon joskus 60-70-luvulla

tämmönen seksisymboli ja jotenki tämmönen syntinen nuori nainen, ni kylhän sitä saatana sai sitten. Vaikka sä tekisit mitä rooleja, ni julkisuus pyrkii loputtomiin käyttämään hyväksi, sitä annettua leimaa. Mulla oli se Miehentyo- elokuva, jossa roolini oli miesprostituoitu. Sitä lypsettiin niin pitkään, ku siitä vaan saatiin irti. Jotain tämmöstä, ”komea ja tykkää kyllä paneskellakkin”. Se roolin kuva niinku levittäytyy koko sun persoonaan. Sä joudut kyseenalaistaan sen, et onks mus mitään muuta, tai taivunko mä näyttelijänä mihinkään muuhun ku tähän muottiin. Sitä kesti aikansa, mut sit mä sain onneksi tehä erilaisia duuneja ja ehkä kaikkeen kans tottuu. Se on vähän niinku nää tämmöset omat pikkumaisuudet, myös siinä julkisuuden kanssa, ni ne muuttuu jossain vaiheessa täysin tois sijaiseks, tai sit niihin vaan kyllästyy.

3. Koko ja ulkonäkö määrittää niitä roolitarjouksia tottakai. Kyllä mulle koon ja kehon kautta paljon tämmösiä auktoriteetti miesrooleja on tarjoutunu.

Mä oon oikeestaan aatellu, et ku mä olin ensin tämmönen ahdistunu, vakava ja tämmösten pelottavien miesten tekijä pelkästään, ni komedia laajens valtavasti sitä kenttää, mitä mulle tarjottiin. Se yhtäkkiä toikin niinku semmosia pehmeempiä puolia esiin ja sain ihan erilaisia duuneja.

Hauskaa ajatella kaiken sen valossa mitä tässäkin ollaan nyt puhuttu, et kun mä oon muka ollu niin ahdistunu omasta kehostani, niin kuinka paljon mä oon munasillaan lavalla kuitenkin pyöriny... käsittääkseni aika paljon. Se on ollut myös ihan omaa tarvetta heiluu siellä, et en tarkota et mua ois silleen niinku pelkästään esineellistetty. Alastomuus lavalla on lopulta sit aika vapauttava kokemus. Se on vähän kun avantoon meno. Pitkään on et ei saatana, et en mä, mut sehän on jotenki et sit ku sen päätöksen tekee ni sit se spotti kääntyy. Se kiusallisuus ja paine kääntyy sinne katsomoon. Siihen koko mun keholliseen historiaan vois sanoo, et se on ollu jollain tapaa jopa vapauttavaa. Et ei tää niin saatanan vakavaa oo, et siin on joku varmaan positiivissävytteinen merkki sit kuitenkin. Jotenki oma ajatus on se, että nytte sun joka paikkaa katsotaan ja tarkastellaan hyvinki kriittisesti, mutta sitten ite tietää kun on ollu katsomos, ni sehän on usein ihan saatanan kiusallista, että mihin mä nyt katseeni laitan, ku joka paikassa on elimiä ja paljasta lihaa. Tottakai jossain jutussa, mä oon tiedostanu, et mä oon hyvinki esineellistetty miehenä siellä näyttämöllä, mut se on myös aina ollu tarkoituskin, et ei siinä mitään. En mä siitä oo mitenkää kyllä kärsiny. Paljon enemmän paskasta näyttelemisestäni oon kärsiny.

KOLMAS LUKU: SIX PACK

”Näkykö sulla jo, mulla näky”. Sannalla on yllään Nike pron teknisestä kankaasta tehdyt minishortsit. Minulla on samanlaiset. Sannan päällä ne tosin näyttävät paremmilta, ne istuvat oikeista kohdista. Minun pyllyni venyttää shortsien kangasta niin, että niistä kuultaa hieman läpi, varsinkin jos kumarrun.

”Ei, ei mulla vielä näy”, vastaan ja vedän vatsaani sisään. Sanna nyökyttää ymmärtäväisesti hymyillen, mutta näen silti hänen silmistään, että hän on pahoillaan puolestani.

Me juostaan Eltsun urheilukenttää ympäri ja vaikka kyseessä onkin vasta alkulämpö, minua huimaa kokoajan. En ole syönyt moneen päivään muuta kuin porkkanaraastetta, sosekeittoa ja pakasteherneitä. Porkkanaraastetta siksi, että porkkanan sanotan lisäävän rusketusta ja sosekeittoa siksi, että se sulaisi ruuansulatuselimistössä nopeasti. Perunaa siinä ei tosin missään nimessä saa olla. Peruna on pahasta, se nostaa painoa, ainakin kaikkien karppajien mukaan. Minulla on pieni sininen vihko, johon kirjaan päivittäin ylös kaiken mitä syön. Sivun loppuun lisään aina jonkin kommentin; ”tänään meni ihan hyvin, paitsi oli tosi tyhmää syödä kaksi karjalanpiirakkaa yhden sijaan, olen itseäni pettynyt”, niin olin kirjoittanut toissa viikolla ja raapustanut perään vielä surunaamahymiön.

Meillä on kisat parin viikon kuluttua. Kisoissa täytyy pukeutua pikkareihin ja urheilurintsikoihin. Pikkarit eivät peitä koko pakaraa, tai ei ainakaan minun pakaroitani. Ne on suunniteltu joillekin pienipyllyisille ihmisille. Pojilla saa olla shortsit ja topit. Ne peittävät vatsan, pakarat ja reidet. En ymmärrä miksi meidän täytyy hihhuloida bikineissä urheilukentällä, kun pojilla saa olla ihan kunnolliset vaatteet. Olin esittänyt saman kysymyksen valmentajalleni toissa viikolla, hän oli käskenyt minun keskittyä olennaiseen. Minun tulisi kuulemma miettiä, mistä on hyötyä minulle urheilijana; siitä että vastustan ja kyseenalaistan jotain, mihin en voi vaikuttaa, vai siitä, että treenaan ja syön oikein. Minä mutisin hänelle jotakin nasevaa vastaukseksi ja lähdin juoksemaan lenkkiä. Oikeasti olisin halunnut lyödä valmentajaani naamaan nyrkillä. Hän oli juuri sellainen ihminen, joka oli aina oikeassa, silloinkin kun hän ei ollut. Hänen kanssaan väittelemine oli turhaa, siitä ei yksinkertaisesti ollut minkäänlaista hyötyä. Sitä paitsi

hän osasi pitää tunteensa kurissa, ilmoittaa asiat johdonmukaisesti ja rauhallisesti, minä en. Minä aina hermostuin, menin ärsytyksen tunneliin. Sellaiseen paikkaan, missä ympäröivä maailma muuttui kaksiulotteiseksi ja naamani punaiseksi. Minusta voisi kuulemma tulla ihan mitä tahansa, jos oppisin hallitsemaan provosoitumista, tai ainakin kanavoimaan tunteeni oikein.

Vaikka kuukautiskiertoni ei ollutkaan vielä säännöllinen, tiesin silti seuraavien menkkojeni ajoittuvan jonnekin kisojen läheisyyteen. Se oli kamalaa, pikkarit ja menkat, turvonnut vatsa ja bikinit. Vaikka kuinka yritin keskittyä olennaiseen ja hiljentää ulkopuolisen maailman suoritukseni ajaksi, en voinut silti lakata ajattelemasta, kuinka pikkareiden sinisen kankaan läpi puski punaista laikkua. Sillä toisin kuin kuukautissuojia mainoksissa näytettiin, veri ei ikävä kyllä ole sinistä, se on verta, se on punaista. Mietin, kuinka kaikki meidän joukkueen pojat katsoisivat minun pömpöttävää vatsaani ja pikkareiden rajojen yli tursuavia pakaroitani. Kuinka Sanna sitten pyyhältäisi ohi six packeineen ja koko maailma pyörtyisi hänen upeudestaan ja hän voittaisi kaikki. En pitänyt siitä miltä tamppooni tuntui, se hiersi ja sattui. Se oli kuitenkin ainut mahdollisuus. Terveyside ja pikkarit ei nimittäin ollut vaihtoehto. Mietin, ketä varten bikinit olivat. Olin melko vakuuttunut siitä, ettei ainakaan meitä urheilijoita. Kuka keksi säännöt ja keiden niillä täytyi pelata?

SARI SIIKANDER 58- VUOTTA

KUNINGATAR JA PULIUKKO

1. Kun oli nyt näitä muuttoja, ni joutu käymän läpitte taas kaikkia vanhoja päiväkirjoja ja muuta teinari tyyppistä ratkasua. Sielt tuli sitte laatikollinen materiaalia Teakin ajalta, josta mä hätkähdin ihan hirveesti. Mä oon kirjottanu maanantain kohdalle Teakin kakkosella "64 kiloa laihduta sika". Mä painan nyt 84 kiloa. 20 kiloa sitte, eli mä oon ollu ihan jumalaisen kokonen, mä oon ollu siis täydellinen. Mulla ei oo siitä itselläni mitään muistikuvaa, että mä olisin ollu tyytyväinen mun kehooni, ei minkään näköstä. Se vertailukuluttuuri ja semmonen naisten välinen... niinku koko ajan "mul on tos vähän liikaa..." Se jotenki on värittäny koko sitä Teakki aikaa. Mä en noin selkeästi oo sitä aijemmin tajunnu ennen ku nyt, ku mä oon 58 ja katson 28-vuotiaan Sarin minäkuvaa, joka on musta ihan perseestä. Mä en oo tajunnu silloin miten kaunis mä oon ollu vartaloltani. Mä maksaisin nyt vittu 50 tonnia, et saisin sen 64 kiloa.

Mä oon ollu aina sitä mieltä, että keholla on ominaispaino. Se on semmonen missä, mulla on hyvä olla ja missä mä pystyn suorittamaan kaiken sen mitä mä haluan. Se on mulle yks kriteeri myös. Mun täytyy olla sellaisessa kunnossa, että mun fyysinen kuntoni, tai painoni ei estä mua toteuttamasta omaa ideaani, tai ohjaajan pyyntöä. Sillä tavalla niinkun pystyvä keho. Oli esimerkiks semmonen 60 senttiä x 70 senttiä tarjoiluvaunu tossa Areenan näyttämöllä. En muista enää, että mikä Neil Hardwick ohjaus se oli, joku ministeri jotakin. No mä sanoin että: "eiks tää voi mennä tonne tarjoiluvaunun alahyllylle piiloon, et sit se on niinku puol tuntia siel pöytäliinan alla, mut sit mä voin näyttellä yleisön kanssa aina välillä sieltä." Se oli musta ihan loistava idea. Neil sano, että: "ei kukaan pysty olemaan sielä". Johon mä: "pystyy, pystyy, pystyy". Niin sitten teinkin. En tajunnu silloin, miten paljon se siis oikeesti sattuu, kun lämmin keho menee puoleks tunniks näin pieneen pakettiin. Periks en voinu antaa, et ei näin se piti tehdä. Sitä tarkoittaa mulle se pystyvä keho, et jos mulla tulee tommonen idea ni mä pystyn. Mä tunnistan itsestäni sen, että mä en ikinä haluis olla se näyttelijä joka antaa sen vitun asean ohjaajalle, että "niin no ei se enää pysty kato ku se on jo.. Voit sä sen ottaa johki sohvalle istuu, mut ei se enää pysty". Mä en vittu anna tota asetta kenellekkään.

Suurimmat hankaluudet suhteessa kehoon on tullut revyy- ja musikaalimaailmasta, koreografien taholta. Mä rakastan nostoja, mä rakastan olla ilmassa, mä rakastan

tehdä jotakin vaarallista, se on musta ihanaa. Ne on aina ollu mulle tämmösten produktioiden highlighteja. Mulle on koreografi sanonu: ”Sä oot niin iso, et ei sua voi nostaa”. Se on semmonen mistä mulle on jääny semmonen, et mä oon väärän kokonen. Kyllän mä nyt ymmärrän fyysiikan lait, että jos joku on 172 senttiä pitkä, ni sitä on vaikeempi heitellä, pyöritellä, tai nostaa, kun sellasta, joka on 150 senttiä sulka päässä ja painaa 40 kiloa. Nyt mä osaan ajattella et se koreografi oli vähän tyhmä.

Se, että mä en ole ollut omasta mielestäni tarpeeksi siro, on saanut mut ehkä ajautumaan osittain sinne komiikan puolelle. Koska komiikassa sulla voi olla alaröllö ja sä voit olla pois siitä kauneusihanteesta. Komiikkahan ei yleensä synny semmosesta prinsessakulttuurista. Mä luulen, että mun oma kehonkuvani on ajanut mua komiikkaan, se on ollut tavallaan vähän pakotettua. Mähän tein siis vain itkurooleja koko Teatterikorkeekoulun, mä olen näytellyt Masan, mä olen näytellyt Irinan Arkkadiinan, mä olen näytellyt nää kaikki mahdolliset. Mä muistan edelleen, kun mä oon kiinnitettyinä koulun jälkeen UIT:een kevätrevyyseen. Se hetki, ku yleisö nauro ja mä käännyin kattoo, että mitä mun selän takana tapahtu, mä en tajunnu et ne nauraa mulle. Se on ollu mulle semmonen ensimmäin, et ahaa mus on jotain koomista.

Ne työt tavallan vahvistaa sitä sun ammatti-identiteettiä. Sen takia esimerkiks mulle oli, suurena draaman rakastajana, ihan hirvittävän iso ja tärkeä asia, että Kari Heiskanen pyysi mut näyttelemään sen Pienet ketut, joka oli ihan puhdasta draamaa. Se oli mulle sellanen, et finally joku näkee mut muunakin kun koomikkona. Kyllä mä koen, että mua on laitettu sellaiseen boksiin. Mä en itse tajua sitä, kun mun mielestä mä voisin olla montaa muutakin. Oli se sitten tv-sarja tai mikä hyvänsä, niin se on enemmän komiikka painotteinen. Tai jos se on draamasarja, nii mulle soitetaan, jos sinne halutaan vähän komiikkaa. Ikinä ei soiteta, että tule näyttelemään tämä äiti, joka on menettänyt lapsensa ja sortuu huumeisiin ja joutuu vankilaan, traaginen henkilö. Sitten kuitenkin näillä aamuilla voin jo sanoo, et komediantekijänaisilta ei lopu työt koskaan, koska meitä on niin vähän. Se on se, et miten siitä tekee sen suuren taiteenlajin itselleen.

2. Mä luulen, että mä oon aika silleen kepein askelin porskuttellu. Tähän asti työ itsessään on tuonu sellasen perusenergian. Nyt vasta, kun vaihdevuodet aiheutti lihomisen ja turvotuksen ja verenpainelääkityksestä kroppa kerää nestettä. Mun kehoni

antaa merkkejä siitä, että mä en ole enää niin elinvoimainen, että olemme loppusuoralla emme enää alkusuoralla. Niin nyt on ihan tosi vaikeeta. Kun mun ajatukseni kehosta on se toiminnallisuus. Mä en tiedä kuinka paljon mun pitäis treenata, että mä saisin sellasen toiminnallisuuden, joka tyydyttäis mua näillä aamuilla. Nyt on niinku vaikeimmat vuodet.

Naisille ja miehille on eri standardit ikääntyessä. Me odotetaan mun mielestä naiselta suurempaa pystyvyyttä, naisten pitää olla Seela ja ihailen häntä suuresti. Lasse Pöysti taas nappi korvassa viimeset vuodet horju tulla kaupunginteatterin suurella. En tiedä ketään naista, joka ois saanu elämänsä aikana korvanapin, et hän on niin suuri taiteilija, et hänet otetaan vaikka hän ei enää muista, en vain tiedä tällaista tapahtuneen.

Mä oon semmosen sukupolven kasvatti, et mä oon niin kasvanu siihen, että ei sitä aina edes käsitä. Vituttaahan se välillä ja tietysti tässä ajassa, ku kaikki on niin nostettu, et katsokaa tätä ja näitä rakenteita, niin tottakai sen tajuaa ja tunnistaa, mut mä oon eläny sen rakenteen sisällä. Se on ihan sama ku joku me too räjähti, ni joutu miettiin, et koska mulla ois... onko mulla... onko mua... ei mua kyllä koskaan oo kohdeltu huonosti, en mä oo kokenu tommosta. Sit yhtäkkiä rupes, että niin ellei sit lasketa sitä, et mieskolleega tulee ja sanoo et ”voitko nyt siirtää sen persees siitä johonki” ja ottaa mun perseestä kiinni ja siirtää sen näin ja puhuu mulle rumasti, tai koskettaa mua kysymättä. Se aika oli aivan toinen ja sitä ei oo nähny ja se oli, et näinhän kaikki toimii, nyt ku ei puhuta siis raiskaamisesta tai mistään, vaan niinku tollasesta yleisetä toimintakulttuurista. Se on ollu niin toinen.

On semmosia, kun itsetunto saa kolauksen. Puvustaja haluaa tolle keskivartalon näkyviin ja sulle pitkähihasta ja peittävää. Niin sit niissä hetkissä on sillain, et ahaa mä oon nyt niinku tässä kastissa ja mua ei enää haluta tällaisena objektina niinku näyttää. Sen takia esim. pukusuunnittelija on ihan hirvittävän tärkeä naisnäyttelijän itsetunnon kannalta. Missään ei ole ollut niin ihanaa pukusuunnittelijaa kuin TTT-Marilyn musikaalissa. Kun naiset meni sinne mitoille ja hän esitteli sketchejään. Se alotti aina sillain niinku et ”ihana, sul on tommoset luut, oi tosta me lähetään korostaan, oi mitkä hartiat, oi mä haluan, oi ihanat olkapää. Tommosia rintoja ei oo kenelläkään, oi mä

tiedän jo miten me saadaan sut oikein” Tiäätkö niinku joku isorintanen nainen, jolle on aina sanottu, että mihin me noi sun tissit laitetaan. Siel oli kaikki naiset sellainen et ”ei vittu tällasta pukusuunnittelijaa oo ollukkaa”. Se pointtas vaan jokaisen kehon positiivisia ominaisuuksia ja suunnitteli niistä lähtökohdista. Sillä oli toki piirrustukset, mut se muokkas ne niin, että ne sopi sille naisvartalolle, kaikki oli todella kauniisti puettu siinä esityksessä. Toi on esimerkiks semmonen, et mistä se voi lähtee jo se itsetunto laskeen, jos on vääränlainen pukusuunnittelija ja puvustus. Sä tavallaan niinku meet nurrumielellä sinne ja vähän heikommalla itsetunnolla, ku millä sä alatit.

Mä en ole koskaan ollut se kaunis nainen. Joskus silloin koulun aikaan se on vituttanu, etten oo ollu niinku Tiina Lymi. Mä en tiedä, että olenko mä aivo pessyt itseni, onko se opetettu mulle, vai onko se ollu mun suojamekanismi. Mä oon ajatellu sen niinpäin, että se on tosi hyvä, että mulla on ihan tavallinen naama, koska must saa puliukon, mut must saa myös kuningattaren.

Mä oon saanu tuntemuksena paljon kateutta, joka on mun mielestä esimerkiks harjoitusprosessin aikana aivan perse tunnetila, koska se vaikuttaa sun näyttelijyyteen. Kateus on hirveen luonnollinen tunne ja se ei oo välttämättä aina huono. Joskus kun tulee esimerkiks semmosiakin kateuden tunteita, et ei vittu miten toi aina saa noi mageet roolit. Sehän ei ole välttämättä edes suhteessa siihen ihmiseen, vaan se kateus on suhteessa siihen asiaan. Kateushan parhaimmillaan kertoo sinun omista tarpeistasi ja siitä mikä on sulle tärkeätä, mitä mä halusin. Jos sen pystyy ohittaaan sen henkilökateuden ja tutkimaan vaan sitä kateuden tunnetta, että mistä asiasta mä oikeesti oon kateellinen, niin se kertoo sulle sun tarpeista. Sillon mun mielestä se kateus on aina positiivinen asia, koska se herättää mut; ei jumalauta joo, tää oliko mulle tärkeä, ja että mä kaipaanki.. joo mä oonki unohtanu tollaset asiat... Ni se on mun mielestä yks semmonen itsensä tulkitsemisen ja kehittämisen työkalu se kateus, jos vaan ottaa sen vastaan, eikä jää sellain että vittu vittu vittu vittu...

Tottakai semmonen minätuntemus kokoajan vie sua enemmän pois ulkoisista sisäisiin ja siinähan ikä on armollinen, koska väistämättä sulle tulee elämän kolhuja ja asioita, jolloin sä joudut prosessoimaan ja kehittää ittees. Mitä paremmin sä tunnet omat trikkeröintipisteet, haavat ja selviytymismekanisimit, niin sitä enemmän sä juurevasti

seisot omilla jaloillasi. Pienet puuskat ei kaada sua suuntaan taikka toiseen. Sulle saattaa tulla kahen päivän vitutus, armoton vitutus jostain asiasta. Sitte on silloin, että no mä en tälle asialle mitään voi. Elämäkokemus ja se itsetuntemus koko ajan auttaa sua siihen, et en voi tehdä tolle asialle mitään, vituttaa, aivan saatanan epäoikeudenmukasta, mutta en voi mitään. Kun rupee sitä ikää tuleen ja kaikilla rupee oleen ammattivuosia reippaasti yli kymmenen, niin silloin jokainen on jo ainakin jollakin tavalla löytänyt paikkansa. Sit voi oikeesti sanoa, et vitsi sä olit upee!! Eikä sillain et miksi mä en saanu tota roolia miksi mä en... Siin on must tytön ja naisen ero.

3. Mulla on ollu muutamia rooleja, et mä oon joutunu kehollisesti tekeen tosi paljon työtä, jotta se rooli onnistuu. Yks niistä on ehdottomasti Marilyn. Mä muistan, ku mä menin Sirpa Suutari-Jääskön luokse. Sirpa joutu kattoon sitä pätkeä siitä Marilynin kävelystä varmaan 15 kertaa, koska se kävely on täysin kolmiulotteinen. Sit mä harjottelin sitä yksäreillä, omaan piikkiini, koska mä halusin osata sen. Se oli sillain

mielenkiintonen matka, että miten joku ihminen voi kävellä kolmiulotteisesti. Saman aikasest ku tää lantio meni, niin täällä lapaluitten välissä tapahtu semmonen, et se tavallaan niinku pyörii. Se oli tosi mielenkiintosta, että kuinka yksityiskohtaisesti voi jonku asian tehdä.

Improssahan joutuu koko ajan työskennellä sen kehon kanssa, kun tehään pitkiä koko illan näytelmiä ja sulle voi tulla viisikin roolihenkilöä yhdessä näytelmässä ja niitten kaikkien pitää olla erilaisia. Sielä huomaa, että sulle tulee ne ”perustyypit”. Ai vittu se on vastenmielistä. Ne kaikki hahmot tulee mulla niinkun mun eri kehon osista. Mä en tiedä mistä ne mielikuvat tulee, mutta jostain todella syvältä. Sitä aina soimaat, että taas tää sama vitun mummo tuli, vaikka sehän on aivan eri, koska se on eri tarinasta. Se on niin koomista, että on jotkut semmoset peruskehollisuudet on meissä sisällä. Mun mielestä jos sä pystyt olemaan kokonaisvaltaisesti tunteittesi kanssa lavalla, niin se väistämättä muokkaa sun kehoa. Myöskin voiko se mennä toisinpäin, että se keho muokkaa sun tunteita.

Mä en oo koko urani aikana koskaan joutunut olemaan näyttämöllä alasti. Mulle sais kyllä todella hyvin perustella, miksi se olis tässä tarinassa olennaista ja tarpeellista. Se varmaan osittain liittyy siihen, että mä en ole niin sinut kehoni kanssa, että musta olisi kiva, että sitä kuka vaan katsoisi. Keho on kuitenkin yksityinen varsinkin silloin ku se on paljas. Sen katseen alle asettaminen, tuntuis musta tosi vaikeelta. En tiedä, jos semmone rooli kirjoitetaan, missä se olis tarpeellista. Mut en mä oikein osaa sanoa, mikä olis tarpeeksi motivoiva, että mä suostuisin siihen. Keho on työväline, tottakai, mutta sen kehon sisällä on minuus ja ku sitä ei voi ottaa sitä minuutta pois kehosta. Ei voi olla sillain, että tehkää tälle keholle mitä vaan tää minuus odottaa tääl, ne kulkee käsi kädessä.

NELJÄS LUKU: MELODRAMAA

Itken äänekkäästi metrossa. Vastapäätä istuva henkilö tarjoaa kiusaantuneena nenäliinaa ja vaihtaa sitten paikkaa. Normaalisti minua hävettäisi, mutta tänään ei. Tänään minä en välitä, vaan parun suu auki pienten lasten tavoin. Tänään oli se päivä, jota olin odottanut jo kaksi viikkoa, tai ehkä koko elämäni. Päivä, jona kaiken oli tarkoitus muuttua. Tämän piti olla loppuelämäni ensimmäinen päivä.

Vain muutamaa viikkoa aiemmin olin katsellut itseäni peilistä juhramekossa ja hohtavassa valkeassa lakissa, jota koristi muovinen kiiltelevä lyyra. Väänsin kasvoilleni vaisun hymyn, olin onnellinen, kai. Paperit, paremmat kuin odotin. Ylipäänsä se, että minä valmistuin, oli jonkin sortin ihme. En ollut koskaan osannut lukea, pöntätä, tehdä läksyjä tai olla ajoissa. Minä olin luovuttanut koulun suhteen jo ala-asteella, kun olin tajunnut, että ponnisteluista huolimatta en saisi ikinä kympejä. Luulen jokaisen kouluni opettajan huokaisseensa helpotuksesta, kun pääsivät minusta vihdoon eroon. Minulla oli kädessäni paperit täynnä kirjaimia. Ne määrittivät sen, kuinka hyvä minä olin yhteiskunnan mittareiden mukaan. Kuinka älykäs tai kelpaava minä olin. Silti tiesin, etten tulisi koskaan tarvitsemaan niitä yhtään mihinkään. Mikään paikka, joille näillä papereilla olisi jonkinlaista arvoa, ei tulisi koskaan niitä kelpuuttamaan. Toisaalta en minäkään välittänyt yhdestäkään paikasta, joka papereista olisi ollut kiinnostunut. Juhlat, kakut, skumpat, kännit, krapula ja silti en pystynyt kuin odottamaan. Odottamaan ja toivomaan. Toivomaan, että se ainut asia, missä koin olevani edes siedettävällä tasolla hyvä osoittautuisi polukseni. Minä olin 19-vuotias ja täysin varma siitä, että elämässäni oli tasan kaksi vaihtoehtoa. Joko minusta tulisi näyttelijä, tai sitten minusta ei tulisi yhtään mitään. Kummatkin vaihtoehdot olivat yhtä todennäköisiä, mutta halusin silti uskoa ensimmäiseen.

Tänään oli se päivä, kun minusta olisi voinut tulla näyttelijä. Minä olisin voinut postata Facebookiin julkaisun, jossa olisin kertonut, että silloinkin, kun oli varma, ettei elämästä tulisi yhtään mitään, kannattaisi unelmiin silti uskoa. Aamulla olin käynyt läpi Teatterikorkeakoulun sivuilta nimelistaa. Minun nimeäni ei listalta löytynyt. Ei vaikka sivua olisi kuinka päivittänyt, laittanut silmät kiinni ja lukenut rukouksia. Koko aamun puhelimeni piippasi taukoamatta. Tsemppiviestejä, minä vihasin sääliä. Hautasin

puhelimien sänkyyn peittojen alle ja lähdin vaeltamaan pitkin Helsingin katuja. Kello oli ehkä vasta puoli yhdeksän, alkukesän aamuaurinko ei vielä lämmittänyt. Ihmiset kai töissä, tai lomalla. Kaikkialla hiljaista, autiota ja hiljaista. Olin onnellinen, ettei ihmisiä ollut paljon. Toisaalta tyhjyyttä ammottavat kadut tekivät olostani vieläkin yksinäisemmän. Ruoholahdesta hyppäsin metroon idän suntaan. Koko matkan itkin lohduttomasti. Minussa oli sisällä sellaista loppumatonta surua, jonka kai oli tarkoitus tuhota minun sisuskaluni hitaasti ja kivuliaasti.

Kävelin lapsuuteni kodin pihalle Herttoniemessä ja menin siihen keinuun, joka oli vain hetki sitten tuntunut suurelta. Olin mahtunut siihen kokonaan makaamaan, nyt vain polvitaiveisiin asti. Kaikkialla oli kaunista ja vihreää. Oksettavan kirkkaan vihreää. Ikään kuin maailma olisi luonut alkukesän huutavat värinsä ihmisten kiusaksi. Minä vihasin maailmaa, mutta ennen kaikkea minä vihasin itseäni. Pateettista, minä olin pateettinen, tiesin sen kyllä itsekin. Tiesin senkin, että jossakin juuri tälläkin hetkellä ihmiset näkevät nälkää, mutta silti minun suruni oli kaikista suurin ja riipivin. Mietin jokaisen elokuvan pääosan esittäjää, kauniita, niin kauniita. Valehtelisin, jos sanoisin, ettenkö olisi tahtonut olla yksi heistä, kauniista ja laihoista. Mietin, etten ikinä tulisi olemaan yksi heistä, ei minusta ja naamastani olisi siihen.

FANNI NOROILA 30- VUOTTA

FLUIDI MENNINKÄINEN

1. Mä koen, että suhde mun kehoon ja kehollisuuteen on mun näyttelijäidentiteetin ytimessä. Näyttelijäntaiteenkoulutusohjelma oli tosi fyysinen ja luultavasti edelleenkin on. Mä oon ollu tosi fyysinen koko elämäni. Mun vanhemmat kerto, kuinka mä jo yksvuotiaana oon kiipeilly kirjahyllyissä. Mä oon pelannu futista 11-vuotta ja sit vasta ku teatteri vei mennessään, ni se jäi vähän sivummalle. Keho on tosi tärkeä osa mua, ehkä se suhde kehoon on myös vaikuttanu siihen, miten on pystyny olla esillä ja katseen alla.

Mä pääsin siis suoraan lukioista Teakkiin. Must tuntuu, että ennen kouluu mulla oli mutkattomampi kehosuhde. Koulussa se itsetietosuuden määrä vaan tuli kun tsunami ja mä menin aika lukkoon. Yhtäkkiä ei ollu mitään muuta työvälinettä ku se oma keho, sitä ei päässy minkää kirjan tai paperin taakse piiloon, mikä oli itelle ollu sellanen selviytymiskeino kouluajan. Mä olin ollu semmonen super hikke. Mä olin nojannu niihin kirjoihin ja ulkoo opettelemiseen ja hyviin arvosanoihin. Sitten kun sitä ei enää ollu, niin tuntu vaan, et kaikki mureni. Sitä on joutunu rakentaa uudestaan sen kehon kuvan. Mulla alko mennä aika rajusti se kontrolli kehoon, joka oli aijemmi liittyny siihen lukemiseen ja pänttäämiseen. Itellä se sit meni överiks, se meni semmoseen ylitarkkailuun kehosta. Se liittyy syömiseen ja se liittyy treenaamiseen ja ihan kaikkeen. Se oli vaan semmosta aika hurjaa mössöö jossain vaiheessa ja sit ite sairastukin koulun aikana.

Mä koen, että kuva näyttelijästä on aika kapea, jota myös valitettavasti tässä koulutusohjelmassa toistetaan ja vahvistetaan. Odotetaan tietynlaista toimintakykyä, tietynlaista suvereniteettiä ja tietynlaista fyysistä kuntoa. Mä toivoisin, et meidän ala vähä menis itteensä, miettis ja reflektois, et minkälaista toimintakykyä ja minkälaista kehollisuutta me odotetaan näyttelijältä?

Mä mursin jalkani nyt viime keväänä näyttämöllä. Se oli aika raju kokemus ja itelleni sellanen pysähtymisen paikka. Me ruvettiin purkaa sitä teatterin johdon ja ohjaajan kanssa, et pitäiskö jonku tulla paikkaa mua. Mulle samantien tuli valtava vastustus, et mitä helvettiä, miks te laitatte mut sivuun? Mä oon ammattinäyttelijä, ei se, ettei mul oo jalka kunnossa, tarkota sitä, että mä en pystyis näytellä ilmasuvoimasesti. Se vaan

tarkottaa sitä, et mun toimintakyky on erilainen ja ollaanko me valmiita näkemään se siel näyttämöllä? Ollaanko me valmiita näkemään keho, joka ei täyty tiettyi standardeja ja uskomaan et se on silti voimakasta ja arvokasta. Tää nyt kuulostaa, ku siinä keskustelussa ois ollu kauheen raju polariteetti, ei ollu mitään semmosta, mutta se oli se vääntö, mitä mä tein oman pään sisällä. Mä vaan tunnistin samantien et tää paikkaus ei oo oikee ratkasu. Me sit neuvoteltiin ohjaajan kanssa, et no hei pyörätuoli. Samantien se lokshti mulla, että totta helvetissä ja nimenomaan Ofelian hahmoon. Se avas mulle ihan uuden ilmasun kentän, se oli todella kiinnostavaa. Ihan semmonen uudenlainen herkkyys.

Toi tapahtuma laitto kyllä tosi paljon miettiin. Mä myös keskustelin ihmisten kaa, jotka kokee teatterialalla ableismii. Monet laitto viestii, et ekaa kertaa näkee oman apuvälineen näyttämöllä. Siinä teoksessa siitä ei myöskään tehty ongelmaa, sitä ominaisuutta ei toiseuttu, vaan se oli täysin neutraali, kunnioitettu ja arvostettu osa sitä teosta. Sit mä rupesin myös miettiä, et wait what, eihän tää oo kauheen esteetön tää tila niinku itsessään. Sinne näyttämölle ei tyyltiin vissiin pääse ees pyörätuolilla, koska mä tuln aina keppien kanssa, et ei siel oo hissei tai mitään. Eikä siel oo paljoo pyörätuolipaikkoi siel katsomossa ja se koko tila on täynnä portaita. Tää kaikki avas ihan uuden tavan katsoo maailmaa, meidän elinympäristö on tosi esteellinen.

Musta on usein tuntunu, et mä oon joutunu menemään isompien ihmisten tahtiin ja siks mä oon myös palanu loppuun. Esimerkiks meil on teos tuol Tampereen Työväen Teatterissa, mis meil on oikeet rynkyt yhes kohtauksessa, jotka painaa jotain 10 kiloa ja ne on siis mun leukaan asti. Heti ensimmäinen kerta ku sain sen mun käteen, mä tajusin, että mä en pysty toimimaan tän kanssa. Mä en haluu yhtään niinku puhua paskaa tästä ihmisestä, jonka kanssa me tehtiin sitä koreografiaa, mut se ei välttämättä niinku tajunnu sitä, et mun mittasuhteet ei vaan sovi tähän. Se oli itelle tosi sellanen konkretisoiva hetki, et niin hitto mä oon yrittäny mennä toisiin mittasuhteisiin koko ajan. Mun on koko ajan pitäny tehdä itteeni isommaks ja näkyvämmäks. Senhän pitäis mennä niin, että tää maailma muuttuis ja katsois mua ilman että mun täytyis pyristellä ja repiä. Repiminen liittyy myös tosi paljon omaan opiskeluun. Mulla oli paljon ongelmia oman äänen kanssa. Yhes vaiheessa mä kävin foniatrilla ja sit se oli silleen,

että onkohan se niin et sä oot vähän kompensoinut tota sun kokoo tolla sun äänen käytöllä?

Mä masennuin koulussa. Mä ajattelen, et se oli joku taivaan ihme, et mä valmistuin täältä, koska mä olin tosi tosi rajoilla. Mä jäin tosi yksin sen oman henkisen taistelun kanssa. Koulun loputtuu mul oli semmosii pidempii työttömyysjaksoi, Ihan vaan koska mä olin niin loppu. Mul ei ollu mitään voimii hakee töitä ja mä myös mietin et mä lopettaisin. Siis mieti, siin vaihees ku sä oot valmistunu, ni sä mietit, et tää ala ei oo mulle. Mä mietin, et mä oon aivan liian herkkä tälle alalle, et mä en kestä tätä. Nyt mä mietin, että onko se oikeesti noin, vai onko se niin et tän alan rakenteet on kestäättömät? Vain tietynlaiset toiminnan ja tietynlaisen psyykkeen omaavat ihmiset pärjää tällä alalla. Mitä kaikkee jää sen ulkopuolelle, miten suurta potentiaalia ja taidetta se rajaa ulos? Mä koen, että ne ihmiset, jotka kamppaile, e niillä on semmost herkkyyttä jota tää maailma ja taide tarvii.

Mä muistan mite tääl koulus lämmiteltiin ennen demoo, oikeesti jollain vitun punnerruksilla. Piti veti itensä ihan piippuun jo ennen esitystä. Muistan myös yhissä harjotuksissa opettaja kommentoi kohtauksen jälkeen ”Mitä te teitte? Toihan oli aivan vitun löysää”. Mä olin sillai, et me vittu harjotellaan, eiks tää saa vittu olla löysää? Joka kerta ku mä tuun näyttämölle niin pitäiskö mun jotenki vittu oksentaa verta, et se ois teille ok? Tän tyyppinen toiminta sai mut vihaamaan harjottelemista. Nykyään taas harjotteleeninen on mun lempi puuhaa, saa tehä ja ettii ja löytää ja olla ihan paska ja tehä vaikka jonku harjotuksen ihan vitun löysästi ja se ei oo maailmanloppu. Musta on myöski fakta, että yleisö tuo energiaa. Se on sellasta mitä ei tarvi sielä harjotuksissa pumpata, kun sä saat sen ilmaseks.

Ammatissa mä oon alkanu rakentaa itselleni omaa tapaa toimii ja ymmärtäny, että mikä on kestävää itelle. Esimerkiks ku mä teen tuol tota Hamlettii nyt, niin mahdollisimman rento. Lähinnä se et vähän hötkyttelee ja juo vettä, sillain et mä oon tankannu hyvin ja vähän lämmittelee ääntä. Oikeestaan mitä fyysisempi esitys, niin sitä rennonpi mun täytyy olla. Se rentous tuo sen reaktio herkkyyden ja se tuo sen et mä oon läsnä, etten mä en mee johonki vitun itsetietoseen kuplaan. Tottakai ihmisille toimii eri asiat, mutta tää on se, mitä ei olla käsitelty koulussa, että keveyden ja rentouden kautta voidaan

löytää jotain tosi intensiivistä herkkää ja voimakasta. Tollasella ”vittu” on niin pitkät perinteet Suomessa. Sellasta räkä poskella näyttelemistä, kovia akkoja ja muijia, sellasta suomalaises teatterissa halutaan nähdä. Mä oon niin onnellinen et ite oon päässy pois siitä, et enää mä en nää sitä ainoona hyvänä. Pitkään myös ajatteli sitä, et mä en oo voinu näytellä hyvin, jos musta ei tunnu pahalta sen jälkeen. Nyt mä tiedän, et mä oon näytelly hyvin, jos mulla on hyvä olo!

Sekin et, jos me huijataan meidän psyykettä johki tunteeseen, niin se on oikeesti psyykkeelle aika rajua, eikä meil ei oo mitään välineitä tohon mejän ammatissa. Tuntuu oletuksen olevan, et sä näyttelijänä voit tehä ihan mitä vaan eikä sulla oo rajoja. Ainakin sillon ku mä olin koulussa, nii se rajattomuus oli jotenki semmonen, et mitä hurjempi ja röyhkeempi sä olit, niin sitä paermpi. Pitäis ymmärtää, että ihmiset tulee tosi eri lähtökohdista tähän kouluun. Joillakin on tosi traumaattisia kokemuksia, joillakin luottamuksen rakentaminen on prosessi.

Me too on luonu paljon keskustelua rajoista onneksi. Mä ajattelen, että sä oot hyvää näyttelijä, kun sä tiedät sun rajat ja sä neuvottelet niistä. Sulla on työkaluja ja itsetuntemusta käydä niit keskusteluja, se on sitä taiteilijuutta. Ne rajat on myös semmosia, ettei ne oo ehdottomia, ne muuttuu. Se taas liityy paljon siihen, et minkälainen työ- ja keskustelukulttuuri on. Hyvissä prosesseissa sä voit löytää ittes yht äkkiä joltain uudelta alueelta mihin sä ajattelit, että sä et päätyis. Mä koen sen nimenomaan lähtevän kunnioituksesta, siitä et sä koet tulevas nähdyks ja kunnioitutus sun rajojesi kanssa ja sul on oikeus millon tahansa sanoa ei, tätä mä en tee, et keksitään joku muu. Mun mielestä hyvät ohjaajat on sellasii jotka suhtautuu siihen, että okei, mun tehtäväni on ratkoo tää ongelma, sit me keksitään joku toinen tapa tehdä tää. Ei niin että näyttelijän täytyy mukautua ja rikkoo omia rajojaan täyttääkseen tätä ohjaajan visioo. Ohjaajan työ on ongelman ratkaisua, neuvottelua ja yhteyden rakentamista.

2. Mä oon myös siis sairastanu syömishäiriön. Mulla oli iso oivallus se, että ei oo epäterveellistä olla tekemättä mitään. Mul on ollu pitkii kausii, etten mä oo liikkunu säännöllisesti, oon käyny vaikka vaan kerran kuussa yogassa. Mä koen et mä oon

terveempi ku koskaan. Se on ollu itelle tosi isoa asia, semmonen rentous ja itsensä kuuntelu.

Silloin kun SOFA tuli mun elämään, niin mä olin tosi tosi lukossa näyttelijänä. Näyttämöllä oli vaikeeta ja turvatonta. En pystyny avaan itteni kontaktiin ollenkaan. Oli tosi parantavaa, kun yht äkkii pystykin siihen sit siin omassa maailmassa. SOFA ja musajutut on ollu ehdottomasti korjaavaa, koska sielt on saanu niit onnistumisen kokemuksia. Mä koen, et kouluaikana en oikeen saavuttanu sellasia. Sitten kun niitä alko saamaan, niin vahvistu se, että hei mä pystynki seisomaan kahdella jalalla täällä ihmisten edessä ja kanavoimaan tätä mun omaa ilmaisuvoimaa. SOFAssa löys sen oman tavan, jota kukaan ei tullu muovaamaan tai sörkkimään mihinkään suuntaan. Se toimi sellasena voimauttavana kanavana, että mussa on tää ja vaikka mä en ihan kaikkee vielä pystyis tietyissä produktioissa, tai tietyissä tilanteissa valjastamaan, niin mussa silti on se.

Mä ajattelen, että näyttelijän ammatissa tärkeintä on kuitenkin itsetunto ja itsetuntemus. Sitä kautta, kun se itsetunto karttu, niin tottakai se sit menee kaikkeen muuhunki. Ku sä vahvistat sitä sun omaa tekemistä ja sitä omaa makua kaikilla elämän osalualueilla, niin tottakai se kaikki valuu sinne näyttämölle. Silloin sä löydät sen sun ominaislaadun ja sä uskallat luottaa sun omiin impulsseihin, etkä oota et joku muu ratkasis ne tilanteet sun puolesta. Uskallat olla läsnä ja reogoida, et mikä se MUN ensimmäinen reaktio ois. Se on sitä ominaislaatua. Sitä ei ikinä mun mielestä selitetty koulussa. Puhuttiin vaan jostain maagisest ominaislaadusta, että ompa sillä upee ominaislaatu. Kukaan ei sanonu koskaan mulle mitään. Must tuntu et kaikki vaan vihas mun ominaislaatu. Puretaan se osiin, mitä se tarkoittaa ja mistä se muodostuu. Oppimistilanteessa siitäkin pitäis puhuu enemmän ääneen, et hei sä et selkeesti saa viel ihan kiinni tästä, mut se ei haittaa. Ammatissa sun ei tartte toteuttaa näyttelijyyttä näin, sun ei tarvi tehdä comedia del ´ärttee esimerkiksi. Sä voit löytää sun oman tavan tehdä.

3. Mun kehon ja tekemieni roolien välinen suhde on erottamaton. Mä ajatteleen, et kehoon ja ruumiseen liittyy paljon politiikkaa ja representaatiota mitä mä mietin aina kun mä teen. Mun sukupuolikokemus on tosi häilyvä ja fluidi, mä en koe olevani nainen. Se on sellanen asia, jonka kaa on joutunu tehdä työtä, että saa olla sellanen ku on. Mä oon aina ajatellu et mä oon joku sellanen vähän menninkäinen, tai peikko. Oon kelannu, etten mä oo se upea näyttelijätär. Äläkä ymmärrä väärin, menninkäiset ja peikot on parhaita, se on vaa ollu aika kivuliasta tajuta, et mä en mee siihen näyttelijättären muottiin. Mut kuitenkin sosialistetaan naiseks kaikis tilanteissa. Itsestään on pitäny löytää se itsetunto ja varmuus olla minä, olla jollain tavalla sukupuoleton. Nyt mä tajuan, että se kipuilu koulussa oli paljon myös sitä, kun ne sukupuoliroolit oli niin jäyhät, se myös vuosi tietty mun kehollisuuteen. Mä koen et se naiseus ei oo niinku mua, mut silti mut otettiin kuitenkin kouluun naisnäyttelijänä. Sillon oli 6 naista ja 6 miestä. Sukupuolenmoninaisuus ei sillon ollu mikään diskurssi täs maailmassa, saati sitten meidän alalla. Tää on semmonen asia mist ite on saanu kiinni vast viimesten vuosien aikana, et niin tottakai se oma kipu liittyy myös siihen sukupuolittuneeseen rakenteeseen.

Kun mä teen roolityötä, niin mä ajattelen sitä sukupuolta aika paljonkin. Usein kuitenkin on tajunnu, et täs ei oo nyt resursseja vaik käydä keskusteluu ohjaajan kaa. Silloin mä oon vaan ratkassu ne asiat ite ja tullu ite sinuiks niitten asioitte kaa. Mä en ite tee ratkasuja näyttämöllä jostain sukupuolen muodosta käsin. Mä annan itseni ja mun kehon toimia niinku se toimis, ilman et mä mietin sitä sukupuolta. Vaikka kaikki muut ajattelis siitä hahmosta, että se on nainen, mä en ajattele sukupuolta silloin kun mä teen.

Kun mä ton Ofelian työn otin vastaan, niin siin oli tosi paljon hankausta suhteos siihen kaanoniin. Joutu ite tosi paljon purkamaan ja purkamaan ja purkamaan, et mä löysin oman tavan tehdä sitä. Nyt taas ku mä teen toista klassikkoo, kolmee sisarta. Vaikka se on uudelleen sovitus, Tsehovin sisaret kohtaa Alien elokuvat, niin siin kuitenkin on nää Irina, Olga ja Masa. Mä teen Irinan rooli, mut mul ei oo missään vaihees ollu mitään kysymystä sukupuolesta, tai et mä en oo miettiny sitä hetkeekään. Se liittyy myös siihen, et miten sitä on ruvettu tekemään ja harjottelemaan. Mä en osaa ehkä viel ihan kunnolla ees sanallistaa sitä prosessii, se varmaan tulee sit myöhemmin.

Mä en haluis et mua enää riepoteltais lavalla, enkä mä enää suostuiskaa semmosee. Mua on paljon riepoteltu ja se liittyy omien rajojen ylittämiseen, koska ne jutut jää kehoon. Mä en haluu myöskään nähä näyttämöllä sitä enää, mä en haluun nähä väkivaltaa. Väkivaltaa itsessään pitää käsitellä, koska se on iso osa meijän yhteiskuntaa ja rakenteita. Mä en kuitenkaan haluu enää et mun keho joutuu oleen sen kohde sellasella tavalla, mitä se näyttämöllä on joutunu olemaan. Toisaalta jossain yhteydessä mä voinki sit tykätä, et mua riepotellaan, siihen liittyy niin vahvasti konteksti. Mä ajattelen, että kaikki nää turvallisuuden teemat, ne valuu suoraan itse siihen taiteeseen. Turvattomuus tekee taiteesta yksinkertasesi vaan huonompaa. Turvattomassa ilmapiiirissä näyttelijän potentiaali ei ikinä pääse loistoonsa. Silloin kun näyttelijä pystyy oleen luottavainen ja kokee olonsa turvalliseks, sielt voi tulla ihan mitä vaan, silloin tapahtuu taikoja.

VIIDES LUKU: TÄYTEAINEITA JA FILTTEREITÄ

Istun Finnkinon punaisessa ja pehmeässä tuolissa. Olen kihartanut hiukset, meikannut parhaiten kykyjeni mukaan ja laittanut mekon, korkokenkiä en suostu käyttämään. Ainoastaan ylioppilajuhlissani jalassani oli korot, koska äiti sanoi, etten saa laittaa tennareita. Ilma on kylmä, niin kuin leffateattereissa aina on. Iho menee lyhythihaisessa kananlihalle. Tuuli ja Eeva istuu vieressäni, minä kutsuin ja he tulivat. He puhuvat jostakin, en ole varma mistä, mutta heidän kasvoistaan voin päätellä, ettei ainakaan mistään surullisesta. Heidän puheensa sekoittuu muiden puheeseen. Keskustelun pätkiä sieltä täältä, sanoja, ääniä ja äännteitä. En kehtaa sanoa, etten ole kyennyt kuuntelemaan heidän juttujaan lainkaan, siksi vain nyökyttelen ja naurahtelen välillä kiusaantuneesti. Olen tuntenut heidät vasta vähän alle vuoden. Vaikka meistä onkin tullut jo läheisiä, en ole varma tajuavatko he, etten minä kuuntele. Näkevätkö he sen, vai meneekö esitykseni läpi.

Kamera ei koskaan ole yhtä tarkka kuin ihmisen silmä. Tähän tahdon tuudittautua. En minä oikeasti näytä tuolta. En oikeasti näytä 12-vuotiaalta, alikehittyneeltä, lattarintaiselta, viivahuuliselta, reitevältä, menninkäisen kaltaiselta otukselta. Jos minulla olisi meikkiä tai erilaiset vaatteet, näyttäisin ihan okei, en välttämättä kauniilta, mutta ihan okei. Otsaani koristaa valtavat viivat eli rypyt. Olen ollut aina ilmeikäs ja elänyt kulmakarvoilla läpi jokaisen tunteen. En pysty hallitsemaan niitä, varsinkin jos yritän keskittyä johonkin niinkin vaikeaan kuin näyttelymiseen. Ohjaaja pyysi minua kerran liikuttamaan vähän vähemmän kulmakarvojani, jonka jälkeen olin keskittynyt loppukuvaukset vain kulmakarvoihini. Elokuva-alan tähdet, suuret loistavat tähdet ilmaisivat elinvoimaisesti suurilla kohtalokkailla silmillään, he eivät juurikaan liikuttaneet kasvojaan. Aina ennen olin ajatellut sen johtuvan botuliinista tai jostakin täyteaineesta. Nyt kuitenkin olin tullut siihen tulokseen, että se oli taitoa, eikä minulta sellaista löytynyt.

Viime viikolla olin katsonut dokumentin Marilynista. Kaikki ohjaajat hehkuttivat, kuinka kamera rakasti Marilynia ja Marilyn kameraa. Linssi ikään kuin nuoli hänen kasvojaan, hänen hieman paranneltuja piirteitään, opeteltujaan ilmeitään, eleitään ja kävelytyyliään. Minä en ollut opetellut mitään, eikä kamera taatusti nuollut kasvojani,

se enemmänkin hönkäisi kylmästi kohti. Minulla ei sitä paitsi ollut valtavia silmiä. Minulla oli aivan tavallisen kokoiset silmät, sellaiset suomalaisille tyypilliset hieman kuopalla olevat silmät. Oikeastaan melko mitään sanomattomat, eikä ainakaan kohtalokkaan elinvoimaiset. Tuntui typerältä analysoida kasvojani tällä tavoin, tulla tietoiseksi jokaisesta pienestäkin piirteestä ja juonteesta. Minä olin vasta juuri täyttänyt 22- vuotta. Voisi ajatella, että minun pitäisi olla vielä huoleton. Sileäposkinen untuvikko, vapaa haaveilija, elämä vasta lähtökuopissaan. Minä en kuitenkaan ollut. Pelkäsin jatkuvasti, etten riittänyt. Pelkäsin olevani liikaa tai liian vähän. Kävisikö minulle niin, että vanhemmiten sekoaisin, en kestäisi alati muuttuvia kasvojani ja vartaloani. Vähitellen perspektiivi kaikkeeseen katoaisi ja lopulta minusta tulisi vain katkera peiliin tuijottelija, joka kävisi hankkimasta Tallinasta itselleni uuden pään.

Tämä on minun ensimmäinen elokuvaroolini aikuisiällä. Minun kasvoni suurelle kankaalle heijastettuna. Minun ääneni suurista kaiuttimista toistettuna. Tämä on luonnotonta, ihmisen ei tulisi nähdä itseään niin tarkasti ja läheltä. Ei varsinkaan punaisessa uimapuvussa. Punaisessa kokovartalouimapuvussa, juuri sellaisessa mikä Pamela Anderssonillakin oli Bay Watchissa. Ne näyttävät valtavilta, reiteni. Ne ovat siinä, epämukavan lähellä kasvojani, koko elokuvateatterin kasvoja. Realismia, ihanaa olla osana realismia, luoda kuvastoa muokkaamattomista vartaloista. Kuitenkaan en olisi tahtonut näyttää rumalta. On noloa myöntää, että olisin halunnut näyttää viehkeältä, kauniisti valaistulta ja photoshopatulta huippuyksilöltä. Sanon aina, etten välitä lainkaan, miten roolihahmoni on maskeerattu, tai mitä sillä on päällä, enkä minä välitäkään, en työtilanteessa. Kuitenkin juuri nyt, minä olisin toivonut, että olisin saanut näytellä jonkinlaisen kauniin tytön roolin.

Yleisö nauraa. Minulleko? Reisillenikö? Tiedän kyllä itsekkin, ettei asia tietenkään niin ole. He nauravat koska olen hauska, hahmoni on hauska. Minä olen ihan hauska, hoen itselleni hiljaa mielessäni. Koko elokuvan aikana en keskity, kuin omaan ulkonäkööni. En osaa sanoa kenellekään yhtään mitään elokuvasta, mutta omaa silmien etäisyyttä osaisin arvioida hyvinkin tarkasti.

Kello on ehkä kolme, aamukolme. Kävelen pitkin Unioninkatua kotiin päin. Kukaan ei odota minua kotona, ei kukaan. Tavallaan minun ei tarvitsisi mennä kotiin. Ilma on

viileä, mutta minulla ei ole kylmä. En ole varma johtuuko se shoteista vai nahkatakista. Kierrän sitä reittiä mistä en yleensä menisi, Hakaniemenrannan kautta. Helsinki on hiljainen, vain muutamia baareista kotiin suuntaavia seurueita ja pariskuntia. En tiedä miltä minusta tuntuu. Haluisinko olla yksin, vai tahtoisinko pitää jotakin juuri nyt kädestä. En ainakaan haluaisi puhua, siitä olen varma. Tavallaan juuri se, että voin kiertää Hakaniemenrannan kautta kotiin, tai olla menemättä kotiin lainkaan, tuntuu melko huumaavalta. Olen vapaa täysin vapaa, tai niin vapaa kuin ihminen yhteiskunnan asettamissa raameissa voi vain olla. Tiedän mistä olen tulossa, tiedän mitä kohti olen menossa. Mikä tärkeintä, tai ainakin tällä hetkellä, jollakin tapaa korostuneen merkityksellisen tuntuista, että vaikka minun kasvoni eivät ole symmetriset ja minun s- kirjaimeni suhisee oudosti, minä olen näyttelijä, eikä kukaan voi sitä minulta viedä.

GEOFFREY ERISTA 38- VUOTTA

MONIULOTTEINEN TEKIJÄ

1. Mulla on monipuolinen urheilutausta. Mä oon aina ollu liikunnallisesti lahjakas ja oon nuoresta pitäen urheillu paljon. Ala-asteesta lähtien mä oon ollu mukana erilaisissa urheilujoukkueissa, niin koulussa, kun sen ulkopuolella. Mä kävin kirurgin veitsen alla tossa vuonna 2021. Mulla siis leikattiin välilevytyrä, eli selkärangan nikamien rappeutumisesta johtuva pullistuma. Se on näitä iän mukana tulevia tendenssejä. Onneks mä pystyn kuitenkin edelleen liikkumaan.

Me näyttelijät työskennellään arvostelujen silmien alla. Sillä hetkellä ku me astutaan näyttämölle, taikameran eteen, katsojat tekee murto-osa sekunneissa omia johtopäätöksiä koskien meidän sukupuolta, rotua, uskontoa, seksuaalista suuntautumista, kaikkia näitä gendrejä, mihin ihmiset muutenki lokeroi itseään ja muita. Se tapahtuu niin nopeesti, ettei sitä pysty pakenemaan. Mitä tulee ikään, mä oon huomannu, et mun on pitänyt kuunnella aktiivisemmin kehon antamia viestejä ja ennen kaikkea hyväksymään omat fyysiset rajat. Omien rajojen ja heikkouksien ymmärtäminen on helpottanu mua. Sitä on tajunnut, että on harvoja asioita mitä pystyy itse hallitsemaan. Erityisesti nyt kun 40-vuoti syntymäpäivä lähestyy, niin huomaa et keho ei oo niin kykenevä samalla tavalla, ku on aina ollu, vaikkakin mä edelleen venyn ja liikun tosi paljon. Mä teen myös aktiivisesti tanssijan töitä. Oon joutunut opettelemaan kantapään kautta, millon on otettava rauhallisemmin ja esimerkiks covid-rajotukset ja myös toi leikkaus pakotti pysähtymään. Tajusin, ettei tartte venyä kaikkeen ja kaikkialle tai yrittää kontrolloida kaikkea, koska mä oon myös vähän sellanen kontrollifriikki ja semmonen täydellisyyttä tavoitteleva perfektionisti monella tapaa. Mä oon oppinu myös olemaan armollisempi itselleni niin ihmisenä kuin taiteilijana.

Urheilumaailmasta olin omaksunu sellasen kilpailuhengen ja periksi antamattomuuden. Tälleen ”vanhana sadistina ja masokistina” on tottunu siihen, että mikäli näyttelemisen ei tunnu henkisesti raskaalta, niin ainakin sen pitää fyysisesti olla sitä. Mä en siis allekirjoita mitään turkkalaisia, tai jälkiturkkalaisia metodeja. Ehkä kuitenkin sen urheilun tuoman masokismin kautta oon vaan alitajuisesti omaksunu sellasen tavan ajatella, koska varsinkin kilpaurheilu tuntuu aina jossain. Mä oon myöhemmin löytäny rakkaudellisempia keinoja päästä orgaanisesti käsiksi omiin tunteisiini, kuten Mihail Tšehovin näyttelijäntyön tekniikka Marjo-Riikka Mäkelän johdolla.

Taitelijaksi kasvaminen on edellyttänyt sitä, että on pitänyt määritellä itselleni, että kuka mä oon, mitä mä haluan ja mitä mä en halua tehdä. Musta tuntuu, että koska näyttää miltä näyttää ja tulee tietystä positioista, niin ei oo koskaan ollut mitään mahdollisuutta olla vaan joku keskiverto näyttelijä, joka tekee asioita vaan vähän sinnepäin. Siitä asti kun mä päätin, että musta tulee näyttelijä, mä päätin tavoitella mun määränpäättäni tarkasti ja lannistumatta. Mä oon eläny suurimman osan elämästäni maassa, jossa enemmistöllä tuntuu olevan mielipide siitä mitä mä oon, tai mitä mä en oo, se on kasvattanu mulle paksun nahan. Sitä on oppinut olemaan välittämättä paljoakaan siitä mitä muut ajattelee, jos mä kelaisin jatkuvasti mitä muut musta ajattelee, niin mä olisin seonnut jo ajat sitten.

Mä koen, että alle kakskybäsenä yrittää muuttaa itseään jatkuvasti. Sitä kokeilee erilaisia tyylejä, että oonks mä niinku punkkari? Oonks mä hoppari? Onks mä emo? joka viikko on eri tyyli mitä kokeilee. Sitä yrittää sopeutua joihinki ala-kulttureihin ja sitä kautta yrittää saada jonkinlaista hyväksyntää. Tuntuu että vasta kolmenkybän jälkeen sitä alko näkeän yhteiskuntaa eri tavalla, että ei mun tartte muuttaa itseäni muitten takia saadakseni jotain hyväksyntää. Kolmenkymppin jälkeen opin myös hyväksymään itseni. Kyllä mä pitkään ajattelin, että mun taiteelliset saavutukset määrittelee mua taiteilijana. Nyt kun oon valmistunut alan arvostetuimmasta koulusta, niin aika paljon vähemmän ajattelen, että mun identiteetti ois niitten taiteellisten saavutusten varassa.

Silloin kun mä olin Teakissa, niin jutut oli tosi tekstilähtösiä. Joko se oli klassikko teksti, tai sitten jonkun dramaturgi- tai ohjaajaopiskelijan luoma käsikirjoitus. Ne oli aika kaukana mun maailmasta, sillä monesti kirjottajat oli valkoisia, vammattomia, länsimaalaisia heteromiehiä, eli aika kaukana mun kokemus maailmasta. Nyt koulun jälkeen kun oon tehnyt esityksiä missä oon toiminut myös dramaturgina ja ohjaajana, niin oon päässyt tekemään sellaisia teoksia, mihin pystyy samaistumaan syvällisemmin ja löytämään enemmän kosketuspintaa. Tottakai näyttelijänä pitää osata samaistua rooliin kun rooliin, mutta samanaikaisesti, jos kyseessä on joku venäläisen maalaiskunnan aristokraattinen perhe, niin on se aika kaukana mun kokemuksesta. Ei kaiken tarvi olla lähellä mua, tai yks-yhteen mun näkemysten kanssa, mutta kyllä se

auttaa jos on itellä emotionaalisella, tai henkiselällä tasolla jotain kokemusta siitä. Ehkä mä oon myös näiden omien teosten kautta päässy asettamaan itseni sellaseen länsimaalaiseen taiteen kaanoniin, minkä takana pystyn seisomaan ja jonka mä allekirjoitan. En mä näe miksi mä haluaisin toistaa esimerkiksi jotain Shakespearen kaanonaa, kun samaan aikaan voisin kertoa tarinoita, joita koen henkilökohtaisesti tärkeiks ja ajankohtaisiks. Eikä mitään dissausta Shakespeareii kohtaan, mutta tässä maailmassa on paljon muitakin kirjoittajia.

2. Mä muutin stadiin muutama vuos ennen kun pääsin Teakkiin. Ennen kouluun pääsyä mä olin ylioppilasteatterissa ja kellariteatterissa. Molemmist teattereist muodostui mulle henkireikä ja mä vietin niis aika paljo aikaa. Pääsin kuudennella yrittämällä opiskelemaan näyttelijäntaidetta Teakkiin. Sitä ennen mä ehdin hakea kerran tanssitaiteen koulutusohjelmaan ja kolme kertaa Nätylle. Lisäksi mä hain muutamia kertoja ammattikorkeakouluun opiskelemaan teatteri-ilmaisun ohjaajaksi, tein ennakkotehtävät mutta en koskaan menny pääsykokeisiin asti.

Kun mä pääsin vihdoon Teakkiin mä olin 29- vuotias, silti musta tuntu siltä, että pääsin sisään just oikeeseen aikaan. Mä oon myöhemmin spekuloinu, että jos mä olisin päässyt aikasemmin, niin kandivuosina oisin saattanu kipuilla kasvukivuissa. Kun pääsi sisään vähän myöhemmin, mun ei tarvinnu rakentaa näyttelijä identiteettiä ja kasvaa aikuiseksi amaan aikaan. Sain keskittyä opiskeluun.

Mä olin ennen Teakkia käyny aika paljon just identiteettiin liittyviä pohdintoja. Mä olin miettinyt, että mitkä asiat on mulle tärkeitä, mille mä haluan antaa tilaa ja mitä mä haluan tavoittaa. Nuorempana mä koin, etten sopinu yhteiskunnan tarjoamaan kapeaan muotiin tai sulautunu enemmistöön. Ne kokemukset pakotti pohtimaan kehoon liittyviä asioita syvällisemmin. Mä turhauduin monesti, kun erilaisuudelle ja persoonallisuudelle ei ollu tilaa ennakkoluuloises yhteiskunnas. Mä mietin omaa identiteettiäni ja murehdin, miks en oo kuten muut meidän luokalla tai joukkueessa. Sitä jotenki yritti muuttaa itseään. Mä kuitenkin oon mitä oon ja näytän miltä näytän. On vaan tiettyjä asioita mihin pystyy itse vaikuttamaan. Ehkä just näytteleminen on se tapa vaikuttaa siihen miten mut nähdään, vähän niinku pukeutuminen. Mä voin vaihtaa paitaa päivittäin, mutta en mä mun ihonväriä pysty muuttamaan. En pysty piiloutumaan kaappiin samalla

tavalla, kun esimerkiksi seksuaalivähemmistöön kuuluva henkilö, mun ihonväri on aina näkyvillä. Muhun suhtaudutaan samalla tavalla, ihan sama mihin mä meen. En mä tietenkään loppujen lopuksi tiedä mitä ihmiset ajattelee, mutta kun tiettyjä katseita saa tarpeeks monta kertaa, niin tulee itekki vähän vainoharhaseksi siitä, että onko tää nyt taas tätä. Se on tosi turhauttavaa, kun haluis vaan rentoutua ja olla kuka tahansa. Se on semmosta, varsinkin ihmisten keskuudessa, joilla ei oo kokemusta erilaisuudesta, ne helposti syyttävät erilaisuutta omista ongelmistaan.

Nuorempana kun mä näyttelin harrastajateatterissa, en mä juuri pohtinu mun taustaan, tai mun ihonväriä liittyen näyttelijäntyöhön. Vasta myöhemmin, ehkä kun oli valmistumassa Teakista, niin tuli enemmän pohdittua, miten mä tuun työllistymään afrikkalaistaustaisena näyttelijänä Suomessa. Tuunks mä koskaan saamaan töitä ja jos mä tuun, niin minkälaisia rooleja ne tulee olemaan. Työtarjojien kautta mä aloin myös näkemään miten muut näkee mut ammattikentällä.

Muistan esimerkiksi yhden työtarjojien koskien yhtä musikaalia, missä mulle sanottiin että tähän tarvitaan mun näkösiä henkilöitä. Mä olin, että oot sä ikinä kuullu kun mä laulan? Ooks sä koskaan nähny, kun mä tanssin? Tiedäks sä oonks mä edes kiinnostunu musikaaleist? Tuli sellainen fiilis, että ne halus vaan tietynlaisen kuoren sinne näyttämölle. Ei ne kysyny mihinkään auditionsihin, mun taidoilla ei tuntunut olevan mitään väliä. En ottanut sitä työtä.

Joskus mä koen, että castaajan silmä pysähtyy jotenkin pintaan, tai että rooli on todella yksiulotteinen ja tylsä. Hahmo nojautuu johonkin stereotypiaan tai hahmoa ei olla pohdittu samalla tavalla, kun etniseen enemmistöön kuuluvia henkilöä. Mä oon monesti ottanut ongelmat puheeksi tuotantoyhtiöiden kanssa ja usein kieltäytynykkin rooleista samoista syistä. Vaikka tarkoituksena ei oo ollut luoda yksiulotteista roolia, niin ei se silti tarkoita, etteikö se näyttäytyis sellaisena. Tarkotus saattaa olla hyvä, mutta sitten se mitä tapahtuu oikeesti saattaa olla jotain ihan päinvastaista. Representaatio saattaa olla vaan niin negatiivista, joka vahvistaa stereotyyppioita jostain tietystä ihmisryhmästä ja sellasia rooleja mä en todellakaan halua tehdä, varsinkin kun mun näkösiä ammattinäyttelijöitä ei oo kovin montaa tässä maassa. Koen, että mulla on siin mieles myös jonkin näkönen vastuu. Stereotyyppiat syntyä toistojen kautta. Se että valkoinen,

vammaton heteromies on yksinoikeudella saanu tuhansia vuosia esittää länsimaisilla näyttämöillä kaikki roolit - sukupuolesta ja rodusta huolimatta. Niin kyllä se on luonut kuvaa, siitä mikä nähdään ”normaalina”.

Mä koen, että mun taiteellinen ajattelu on muokkaantunut harrastajateattereissa. Meillä ei useinkaan ollu valmista näytelmää, vaan meillä saatto olla vaikka romaani, jonka pohjalta me ite dramatisoitiin teksti. Silloin kun mä olin aktiivinen Ylioppilasteatterilla sitä johti Juntta eli Ossi Koskelaisen, Akse Pettersonin, Laura Pietiläisen, Veikko Nuutisen ja Lasse Poserin muodostama kollektiivi. Ne teki tosi kokeellista settii. Ehkä sitten sellaset härömmät avantgarde sekoilut on enemmän mun makuun, koska monesti niis pääsee myös tutkimaan sellasia aiheita, mitkä mua kiinnostaa. Ite tykkää käsitellä aiheita, jotka on yhteiskunnallisesti relevantteja, tai silleen ajassa kiinni olevia, jotka katsoo eteenpäin, kysyy eikä väitä. Teoksia, jotka etsii uusia muotoja esittävälle taiteelle. Tilalähtöiset ja paikkasidonnaiset teokset, on myös todella lähellä mun sydäntä. Tykkään tehdä teoksia paikoissa, missä ei oo totuttu näkemään taidetta. Tanssin ja esitystaiteen puolella työstetään monesti aihepähtöisiä teoksia, oon sitä kautta päässy määrittelemään enemmän, että miten ja mitä mä tuun esittämään. Mitä tarinoita kerron ja mistä näkökulmasta.

Tampereen Työväen Teatterilla mä tein mun ekan tekstilähtöisen puheteatteri esityksen valmistumisen jälkeen. Siellä mä pääsin näyttämään kahta eri hahmoa Nyotaimori nimisessä esityksessä. Toinen rooleista oli nopearytminen startup-yrittäjä ja toinen japanilainen autojen hivelijä Tokyosta. Uskollinen autotehtaantyöntekijä, joka valkoisin hansikkain hiveli autotehtaan kokoamislinjastolla autonkoreja, ettei niissä oo virheitä. Se oli kiinnostavaa, kun pääsin näyttämään henkilöä, joka oli tosi kaukana musta monellakin tapaa, mutta joka kuitenkin oli POC. Se oli jännä koska kelasin, etten haluu mitään kulttuurista omimista tässä harjottaa mutta silti halusin tehdä sen. Oli kiinnostavaa näyttellä POC-henkilöä, joka ei kuitenkaan ollu afrikkalaistaustainen. Myös kehollisesti sen hahmon tekeminen oli kiinnostavaa. Mä myös ajattelen, että niin elämässä kun näyttämöllä keho puhuu paljon enemmän kun sanat. Mua ärsyttää suunnattomasti, sellanen ”tilkkutäkki” näyttelyminen. Se on semmosta todella mukavuuden halusta, missään ei liiku kehollisesti mitään. Sellasta mä en siedä.

Kierroksia pitää olla, sen myrskyn täytyy näkyä sieltä sisältä, vaikka oisikin ulkoisesti tyyni.

3. Kun mä löysin teatterin, niin sain ilmaista näyttämöllä kaiken sen, mitä muuten en uskaltanu näyttää. Teatterista muodostu mulle sellanen kiinnostuksen kohde ja haaste kohdata tuntematonta. Ensin tanssiminen ja myöhemmin myös näytteleminen on ollut suuri osa mun identiteettiä, sillä veri vetää jatkuvasti näyttämölle. Mun esittämät roolit on muokannu mua tosi paljon. Kun mä olin nuori mä olin tosi energinen, mutta rauhoitun kun aloin näyttelemään. Teatteri teki musta hillitymmän ja nykyään mä oon hurjapää vaan näyttämöllä.

Mä oon kokenut aika haastavaksi samaistua mun esittämiin roolihenkilöihin, silleen perusteellisesti, vaikka niissä onkin aina jokin osa musta. Silloinkin, kun oon esittänyt Tšehoviin, Shakespearee, Ibsenii tai mitä ikinä, niin niissä hahmoissa on aina jotain piirteitä mitä mä itse omaan; maailmankuva, harrastus, intohimon kohde, tai jokin pahe... Kuitenkin ne päräyttävimmät roolit ja kurssit mitä pääsi tekeen koulussa oli sellasia missä ei ollu tietty rooleja. Esimerkiksi runodemo tai kakkosvuoden ep eli esitys prosessina. Ehkä mä vaan jotenkin vieroksun sellasta, että saan valmiin paketin,

kun kuitenkin haluaa olla mukana siinä kirjoitusprosessissa, tai siinä kun henkilöahmoja muokataan, silloin se vaan tuntuu enemmän omalta.

Myöhemmin mä oon tehnyt itselleni aika selväksi ja artikuloinut sen myös ulos, että millaisia rooleja mä haluan tehdä ja millaisissa tuotannoissa mä haluan olla mukana. Joskus roolihahmo tarvii myös mun henkilökohtasta näkökulmaa tai hahmon kehittelyä käsikirjottajan ja ohjaajan kanssa.

Just ennen kun tuli koronarajotukset, me kuvattiin Maltalla Rahti nimistä tv-sarjaa, jossa mä pääsin esittämään perheen isää, joka joutuu pakenemaan kotimaastaan olosuhteiden pakosta. Perhe pakenee Eritrean hirmuhallintoa Suomeen. Ennen kuvauksia kävin keskusteluja ohjaajan kanssa. Mä halusin, että mun roolihahmo Aman, esitetään ennen kaikkea vastuullisena aviomiehenä ja perheenisänä, joka haluaa perheelleen parasta: rakkautta ja turvallisen kodin, niinku me kaikki. Mä en todellakaan halunnut, että Aman esitetään valkoista apua tarvitsevana laittomana siirtolaisena. Monesti kun nähdään henkilöitä, jotka pakenee kotimaastaan esimerkiksi Eurooppaan, näytetään kun he saapuu avaamatta lainkaan niitä syitä miks joku lähtee. Rahdissa tarina lähti siitä, että perheellä on kaikki hyvin. Ensin ei näytetty hätää, vaan näytettiin se muutos, mitä tapahtuu, kun ihminen joutuu pakenemaan.

Mä itekkin oon joutunu pakenemaan perheeni kanssa Suomeen, joten mulla on kokemusta ja tietoa siitä, että miksi joku päättää lähteä vaaralliselle matkalle ja maksaa tuhansia euroja siitä, että pääsee turvaan. Vaikka tää hahmo olikin pakolainen, niin sarjassa näytettiin ne syyt ja siin roolihahmossa oli lihaa luiden ympäril. Hahmolla oli nimi, historia ja persoonallisuus. Mä myös kerroin ohjaajalle, että siksi mä mielelläni tein sen, vaikka se oli ns. stereotyyppinen mustan miehen rooli. Pääkäsikirjoittaja oli valkoinen, suomalainen mies, hänellä ei tietääkseni ollut kokemusta pakolaisuudesta, oli hyvä, että se konsultoi mua ja monia muita henkilöitä. Hän teki paljon taustatyötä. Se on se mitä vähintään täytyy tehdä, jos haluat kirjottaa tarinoita, joista sulla itsellä ei oo kokemuksia. Paljon parempia tarinoita ja monivivahteisempia roolihahmoja saataisi luotua, jos vaan konsultoitaisi tyyppejä, joilla on kokemusta niistä asioista mistä kirjoitetaan. Mun kokemuksen mukaan mitä

enemmän antaa palautetta ja mitä enemmän keskustelee käsikirjottajan ja ohjaajan kanssa, niin sitä enemmän saa myös tehdä itselleen mieluisia rooleja.

Mun on tosi vaikee tehdä sellasia rooleja, jotka on jotenkin moraalisesti arveluttavia, varsinkin jos ei avata miksi roolihahmo toimii niin kuin se toimii. Yks rooli mistä mä kieltäydyin, oli sellainen hahmo, joka oli ainoastaan yhdessä kohtauksessa aktiivinen toimija ja siinä kohtauksessa se oli väkivaltainen tarinan sankaria kohtaan. Siinä vaiheessa teosta kaikki sympatiat oli tietenkin päähenkilössä. Kaikissa muissa kohtauksissa se hahmo oli vaan tosi passiivinen, hierarkkisesti tosi alhaalla ja teki paljon sellasia töitä, mitä muut hahmot ei halunnu tehdä. Se vaan tuntu tosi vaikeelta, koska mä en pystynyt allekirjoittamaan sitä. Mä keskustelin pitkään sen teoksen ohjaajan kanssa ja hän ymmärsi täysin mun näkökulman ja myönsi, ettei se ollu nähny niitä ongelmia. Tällaisia asioita täytyy vaan mieltii, jos valitsee mun näkösen näyttelijän tekemään ton tyyppistä roolia. Jos joku valkoinen näyttelijä ois esittäny tollaista hahmoa, niin näitä asioita ei olis välttämättä noussu. Mutta jos mä näyttelen sen saman roolin, ottaen huomioon millaista historiaa ja stereotypioita muhun helposti liitetään, niin tällaisia asioita pitää vaan kelata. Teakistakin valmistuu nykyään paljon värikkäämpää jengiiä, kuin vaikka silloin kun mä opiskelin. On hyvä mieltiiä, että millaisia asioita ja henkilöitä nähdään keskiössä. Ei vaan riitä, että kahden sekunnin ajan jossain vilahtaa joku tummaihoisen henkilö, jos samaan aikaan keskiössä on ihan toisen näköiset henkilöt. Ei myöskään riitä, että tv-sarjan päähenkilö on nainen, jos hahmo on vammaton, valkoinen hetero. Ikävä kyllä valkoisuus ja heteronormatiivisuus on edelleen se normi.

Mä identifioidun moniulottiseksi tekijäksi ja taistelen sellaista lokeroitumista vastaan, koska me ollaan kuitenkin sellasella alalla, jossa leimataan helposti. Siksi mä koitan vähän niinku harhautta jengii, mä tanssin, näyttelen, teen esitystaidetta, kuunnelmii, podcastei...

Nyt kun oon ollut ite siinä asemassa, että oon saanut kutsua koolle työryhmän, niin oon halunnut valita sellaisen ryhmä, jossa jokainen tavalla tai toisella kuuluu vähemmistöön. Oon harjoittanu vähän sellasta positiivista syrjintää. Onhan sitä positiivista syrjintää aina harjoitettu, mutta se on vaan kohdistunut valkoisiin

heteromiehiin.

Mä en tyytynyt koulussa vaan perusopetukseen, otin paljon kursseja joustavista ja vapaavalintaisista opinnoista. Mä kirjoitinkin opinnäytetyössäni, että mitkä oli sellasia kursseja, jotka autto mua tosi paljon. Oli myös ikävä huomata, ettei ne kuulunu perusopetukseen. Sellaisia kursseja, jotka kannustaa kriittiseen ajatteluun ja kyseenalaistamaan tiettyjä rakenteita ja ajatusmalleja mitä tässäkin koulussa on.

Ehkä mun maailmankuva ja ajatusmallit tulee myös siitä, että mun idoleita ovat aktivistit ja vapaustaistelijat. Henkilöitä, jotka on laittanu itsensä likoon ja vaarantanu oman henkensä muuttaakseen tiettyjä asioita tässä maailmassa. Esimerkiksi Nelson Mandela, Steve Biko, Malcolm X, Che Guevara, Angela Davis, Mama Africa eli Miriam Makeba... sieltä tulee sellanen poliittinen ajattelu. Vaikka sä et kokis jonkun eleen olevan näyttämöllä poliittinen, niin kyllä se sitä on. Teko näyttämöllä on aina suhteessa länsimaiseen ajatteluun, taiteen kaanoniin, historiaan ja yhteiskuntaan. Mitä ikinä sä laitatkaan sinne näyttämölle niin kyllä sillä aina joku väite on.

Koen olevani erityisessä asemassa, kun saan tehdä joitain asioita ensimmäisten joukossa Suomessa. Se asettaa ison vastuun, joka on välillä vähän raskasta, kun haluis vaan keskittyä taiteeseen ja taiteen tekemiseen. Se, miten mä toimin, puhun tai ajattelen, ei todellakaan edusta tiettyä ihmisryhmää tai mannerta. Mä teen kovasti töitä ja oon aina tehnyt. Mä monella tavalla uin ikään kuin vastavirtaan, paitsi itseni, mutta myös muiden takia, jotka tulee tälle alalle mun jälkeen. Toivon mukaan uuden sukupolven BIPOC-näyttelijöillä on vähemmän esteitä raivattavana. Joku on mua ennen potkinu ovia auki, niin mä myös potkin lisää ovia ja joku tulee mun jälkeen potkimaan vielä lisää. Niin se vaan menee, ei ne ovet itsestään aukea. Mä koen, että esittävän taiteen kenttä muuttuu vasta sen jälkeen kun portinvartijat ja valta positioissa olevat henkilöt haluaa sinne myös muita kun itsensä näköisiä henkilöitä.

KUUDES LUKU: KLASSIKKO

Minä istun pöydän päällä alushameessa- ja paidassa. Koko luokkahuone on täynnä yleisöä, joka koostuu koulumme opiskelijoista ja opettajista. Minulla on voimakas olo, olen kohtauksen päähenkilö ja kiintopiste. Seksuaalisuuden representointi ei tunnu esineellistävältä, koska tiedän hallitsevani tilannetta. Minulla on oikeastaan turvallinen olo omassa kehossani. Minä nautin siitä, että muut katsovat minua, minä nautin vallan tunteesta. Saatan jopa hiljaa mielessäni toivoa, että minua katsottaisiin himoiten. En ole koskaan pitänyt mekoista tai hameista, mutta juuri nyt en laittaisi päälleni mitään niin mieluusti kuin hameen. Haluan leikkiä feminiinisyydelläni, viedä sen sellaiselle tasolle, mitä en koskaan arjessa tekisi, haluan käyttää seksuaalista energiaani vallan välineenä. Haluan tehdä sen kaiken, mistä naisia on syytetty ja rankaistu raamatun taruista lähtien. Haluan toteuttaa roolihahmoni seksuaalisuutta mieltimättä, teenkö sen valkoisen heteromiehen katseen kautta. Haluan olla vapaa, haluan olla olematta statementti, tai oikeastaan haluan olla statementti. Statementti jokaisen nuoren nais- ja miksi ei kaikkien muidenkin näyttelijöiden kehojen puolesta. Haluan olla herkkä ja hauska. Haluan näyttää paljasta pintaa, mutta vain hieman. Haluan olla pelkäämättä valkoisessa hameessani kuukautisten yllättävää alkamista. Haluan vain nauttia tästä ylivaltaisesta tunteesta jokaisella solullani.

Esityksen jälkeen seisomme käytävässä. Ilma on sakea ihmisten innostuksesta ja purkaantuneesta jännityksestä. On marraskuinen alkuiltä, ulkona on pilkkopimeää, mutta minun sisälläni loistaa, minä hehkun. Poskeni punoittavat vieläkin adrenaliinista, haisen hieltä, mutta sillä ei ole juuri nyt väliä. Kaikki halailevat ja kiittelevät. Yleensä kiusaannun tämän kaltaisista tilanteista, mutta juuri nyt haluan vastaan ottaa jokaisen kehun. Minulla on nälkä ja minua syötetään kauhalla. Vanhempi miesopettaja katsoo minua, katson häntä takaisin. Minulla on aina ollut kiusallinen olo hänen seurassaan, jokin hänen katseessaan, sanoissaan ja eleissään tekee asioista likaisia. En haluaisi lokeroida häntä, en olettaa hänestä pahinta. Ennen kaikkea en haluaisi pettyä. Niin usein elämässä, juuri hänen kaltaisiinsa on joutunut pettymään. Aivan kuin he eläisivät toisessa maailmassa. Maailmassa, jossa pätevät aivan erilaiset säännöt, he saavat sanoa mitä ikinä ajattelevatkaan. Siksi heidän kanssaan on usein vaikeaa keskustella.

”Kyllähän tuollaisia sääriä kelpaa esitellä”. Kaikki ympärilläni hidastuu, sykkeeni kohoaa ja poskeni punoittuvat entisestään. Kaikuisan käytävän ilma ei ole enää sakeana innostuksesta, vaan jostain aivan muusta. Minä haluaisin suuttua ja ehkä jopa huutaa. Minä haluaisin kertoa, kuinka jokin minun kokemuksestani juuri meni rikki. Kuinka puhtaasta, kauniista ja herkästä tuli juuri likaista ja tahmeaa. Minä kuitenkin vain hymyilen ja nauran ääneen demonstratiivisesti. En saa sanotuksi mitään sekunteihin, niitä kuluu monta. Aikaa tuntuu kuluvan jotenkin liian pitkään, ihan kuin ajankulu olisi muuttunut, kuin se ei enää liikkuisi samalla tavalla.

”Kiitos” sanon ja katson pois päin. Käännyin sitten ympäri ja kävelen läpi pitkän käytävän. Kiitos, todellako kiitos? En minä halunnut kiittää, ei se ollut edes mikään palaute saatikka sitten kehu. Se oli observointia minun kehostani. Minun kehostani, joka vielä hetki sitten oli tuntunut voimakkaalta ja kauniilta. Minä olin lainannut kehoani roolihenkilölle. Minä olin lainannut kehoani koko yleisölle ja meillä piti olla yhteinen sopimus siitä, kuinka me katsoisimme sitä. Meidän piti kunnioittaa ja korkeintaan kaukaa hyvin etäisesti ihailta. Minä en enää kontrolloinut kehoani. Minä pystyin kyllä sanomaan, montako kertaa viikossa käydään kuntosalilla tai millaisia aterioita syödään päivässä. Kuinka monta grammaa kaurahiutaleita kuppiin kaadetaan aamuisin, sen minä pystyin sanelemaan. Minä en kuitenkaan pystynyt sanelemaan miten minua katsottaisiin, en koskaan milloinkaan. Minä olin luovuttanut osan itsestäni sijaikäyttöön toisten arvioitavaksi, enkä minä pitänyt siitä tavasta millä minua oli juuri katsottu. Mihin minä lopun ja mistä roolihahmoni alkaa? Vielä hetki sitten olin ollut sitä mieltä, ettei sillä olisi juurikaan väliä. Nyt minulla oli kuitenkin tarve määritellä se hyvinkin tarkasti.

SEITSEMÄS LUKU: IKUINEN LENKKI

Maailma on suistunut raiteiltaan, minun ja meidän kaikkien. Kaiken sen minkä uskoimme olevan tärkeää ja jopa välttämätöntä ei sitä enää ole. Pohjaton tunne omasta merkityksettömyydestä kuihtuvalla taiteen näyttämöllä kasvaa eksponentiaalisesti ja iltaisin nukkumaan mennessä rintalastaa painaa, aivan kuin joku istuisi siinä päällä. Kumihanskoja ruokakaupoissa ja dystooppisia uutisia Sanna Marinin monotonisella äänellä. Hälinää, koko ajan hälinää, omassa päässä ja kaikkialla muualla. Keskuspuisto on kuitenkin hiljainen. Sen korkeat 100-vuotiset puut ympäröivät minut hellään syleilyynsä. Vaikka en voinut sanoa nauttivani kehostani, se kuitenkin osasi juosta. Se osasi juosta kovaa ja pitkään, niin pitkään, että teki mieli vain oksentaa. Olin alkanut juosta oikein tosissaan muutama kuukausi sitten ja nyt tuntui, että se oli ainut asia mitä osasin tehdä. Pysähtyminen oli aloittanut jonkinlaisen ajatusprosessin ja kai minä ajattelin pääseväni omaa päätäni pakoon kilometri kilometriltä.

Ensimmäisten vuosien aikana Teatterikorkeakoulussa olin kyllästynyt jatkuviin tarkkaileviin ja analysoiviin silmiin. Olin kyllästynyt muiden mielipiteisiin minun näyttämöllisestä olemuksestani. Olemuksestani, joka kuitenkin levittäytyi koko minuuteeni; millainen minä olen, kuka minä olen, millainen temperamentti, rytmi ja ajattelu minulla on. Kaikki se, minkä joskus ajattelin olevan yksityistä, onkin yhteistä materiaalia. Minun liikkeenlaatuni, minun reiteni, katseeni ja ideani. Se, mikä minun silmiäni takana liekehti, oli nyt ryhmän yhteinen asia. En väitä, ettenkö olisi siitä myös pitänyt. Olin aina kokenut olevani vääränlainen ja sopimaton. Nyt olin kuitenkin löytänyt paikan, jossa minun ajatteluni oli kiinnostavaa ja paikoitellen jopa oivaltavaa. Silti olin kyllästynyt saamaan jatkuvaa palautetta itsestäni, hengityksestäni, äänestäni, virheasennoistani, manereistani... Oli päiviä, kun olisin vain tahtonut verhota kaiken itsestäni jonkin hunnun alle ja muuttua näkymättömäksi. En olisi halunnut kuulla vyötäröni ja reiteni ympärystä puvuston mittauksessa, enkä sen jälkeen sovittaa monia kymmeniä housuja, joista mitkään eivät mahtuneet päälleni. Samaan aikaan minä en mitään muuta halunnut kuin että minua katsottaisiin ja sanottaisiin jotakin ylistävää. Jokin sisälläni huusi hyväksyntää, mutta ei pystynyt käsittelemään sitä valtavaa informaatiovyöryä, joka meidän kaikkien päälle koulussa oli taifuunin lailla vyörytetty.

Minulla ei ollut oikeastaan koskaan tarvetta erottaa taiteilijapersoonaa itsestäni, tavallaan se tuntui myös täysin mahdottomalta. En minä osannut sanoa, oliko näyttämöllä Angels in Americanin Harper vai Ella. Vaikka muutin kävelytyyliäni, hengitystäni ja rytmiäni, silti se oli minun hengitykseni, minun kävelyni ja minun ryhtini. Ne kumpusivat minusta, olivat osa minua ja kehoani. Ne kumpusivat jostakin minun havainnostani. Hengityksestä, jonka tiesin kuuluvan vaarilleni tai siskolleni, minä otin itsestäni ja elämästäni palasia. Joskus huomasin ottavani niitä liikaa. Tein asioista henkilökohtaisia itselleni, en hallinut mieleni rajoja, en vielä lainkaan.

Olin oppinut inhoamaan juoksemista Teatterikorkeakoulussa. Siitä oli tullut taas yksi tekijä mittaamaan minun kykeneväisyyttäni ja kykenemättömyyttäni näyttelijänä. Meitä oli jo kesällä kehoitettu juoksemaan. Tunsin lähtökohtaisesti huonommuutta, sillä en ollut sairastelukierteen jälkeen siihen oikein kyennyt. Keuhkoihini viilsi aina kun lähdin hölkkäämään. Voi myös olla, että olin vain laiska, makasin auringossa ja join kylmää viiniä, vietin kesälomaa sen minkä töiltä ehdin. Liikunnan lehtori oli painottanut, ettei coopperin tulos kerro meistä mitään näyttelijöinä. Ei ollut mitään vertailua, eikä tuloksia julkaistu missään. Yhteiset hikipisarot Töölönlahdella, toive paranevasta tuloksesta, jaettu kärsimyksen ja epämukavuuden tunne hitsasi meidät ryhmänä lähemmäs toisiamme.

En ajatellut liikunnan olevan missään nimessä huonosta, itse asiassa päinvastoin, ajattelin sen olevan oivallinen tapa tunnistaa oman kehon ääriviivoja ja rajoja. Viedä itseä paikkoihin mihin ei ollut uskaltanut aiemmin mennä. Silti mietin, miksi me juostiin niin helvetisti ja ennen kaikkea miksi sitä mitattiin. Ketä varten minä oikeastaan juoksin, itseäni, tulevaa ammattiani, kouluamme, vai kenties koko alan jatkumoa.

Nyt kuitenkin minun oli vain pakko juosta. Se oli ainoa keino hallita ja pitää jonkinlaista ammattitaitoa yllä. Näyttelijällähän on suvereeni keho, sellainen, joka ei ole minkään tahdon tai toiveen tiellä. Keho, joka on rajaton, se jaksaa, pystyy ja kestää. En tiedä, mistä kuva näyttelijästä päässäni on, Turkan ja seuraajiensa kouluttamasta näyttelijäsukupolvesta, meidän teatteriperinteestä, elokuvista, vai ehkä Jacques Lecoqin *The Moving bodyn* kirjan kuvista, joissa esiintyy neutraali näyttelijä. Mikä johtuu mistäkin, sitä on miltein mahdotonta purkaa. Yhteiskunta ja meidän rakenteet antavat jo

itsessään omanlaisen lukuohjeen ihan kaikkeen. Se, miten minä katson kehoja, on opittua. Minun vartaloni, kehoni ja ruumiini on osana tietynlaista kaanoniam, halusin sitä tai en. Sen kieltäminen olisi naurettavaa. Ainoa keino pyristellä tästä kaikesta yli, tai oikeastaan enemmänkin ehkä vain ymmärtää, on tehdä kaikesta läpinäkyvää. Se, mitä Teatterikorkeakoulu minun vartaloltani odottaa, on heidän oma asiansa. Se, mitä minä minun vartaloltani odotan, on minun oma asiani. Se, mitä yleisö minun vartaloltani odottaa, on jokaisen henkilökohtainen asia, enkä minä sitä oikeastaan koskaan saa, enkä ehkä haluakaan tietää.

Lopetan juoksemisen ja hengitän alkukesän ilmaa keuhkot täyteen, minun on huono olla. Kuulokkeissa kaikuu Helmi-Leena Nummelan haastattelu feminiinisellä robottiäänellä luettuna. ”Todellisuudentajuni hämärtyi siinä, mikä on riittävästi. Ajattelin, että olen sitä parempi näyttelijä, mitä enemmän juoksen. Sitten aloin miettiä, että eihän minusta ole tulossa juoksijaa vaan näyttelijä.” (Toivanen, Pauliina *Helsingin sanomat* 6.11.2022). Olin juossut viimeisen kuukauden aikana kaksi kertaa puolimaratonin. Tiesin kyllä itsekin, etten juossut hyvinvoinnin takia. Se, kuinka paljon painan, vaikuttaa aivan varmasti rooleihin, joita tulen saamaan, ulkonäköni tulee vaikuttamaan rooleihin, joita tulen saamaan, aivan kuten olemukseni, puhetapani ja piirteeni. Oli lohdullista ja samaan aikaan surullista tajuta, kuinka pieneen osaan asioista minä pystyin vaikuttamaan. Tiedän etten ole vapaa, en irrallaan tästä kaikesta, en ulkonäköpaineista enkä omasta arvottavasta katseestani suhteessa itseeni. Tiedän myös, että jos juoksen vielä hetkenkin, minä hajoan. Hajoan pieniksi osiksi, enkä nouse enää ylös. Jotta voin ymmärtää tulevan, minun täytyy ymmärtää mennyt. Minun täytyy ymmärtää kehoni muistot, tietää, mihin sattuu ja miksi. Minun kehoni kantaa mukanaan kaiken, minun koko elämäni. Se saattaa jopa muistaa ja tietää asioita, joita minä en. Minun kehoani on satutettu ja sen rajoja on rikottu. Olen varma, että niin tulee tapahtumaan vielä tulevaisuudessakin. On vaikeaa heittäytyä ryhmän, koulun ja koko alan vietäväksi, kun keho laittaa vastaan. Minä olin ja olen ankara keholleni, olen ankara, ettei kukaan vain pääsisi sanomaan, etten minä riitä.

Minun on opittava hyväksymään itseni, käsitän sen kyllä. Minun on opittava hyväksymään itseni ja kehoni pystyväkseni toimimaan tämänkaltaisella kokonaisvaltaisella alalla. Ennen kaikkea minun on opittava hyväksymään itseni ihan

vain itseni vuoksi. Sillä minä ihmisolentona, olen itsessäni arvokas. En ehkä tule muuttamaan taidekenttää radikaalisti enkä sanomaan mitään maailmaa mullistavaa. Minun kuvani tulisi joskus olemaan vain pikselöitynyt muisto tietokoneen ruudulla. Silti halusin voittaa joka ikisen mörön ja taistella sen pienen kirkassilmäisen tytön puolesta.

LOPPUSANAT

Minun instrumenttini, kehoni, vartaloni ja ruumiini. Mieleni, muistoni ja tunteeni kaikki samassa paketissa. Silti minun täytyisi osata olla joku toinen. Elää vaihtoehtoisessa todellisuudessa, häivyttää oma itseni syrjään pystyäkseen leikkimään fiktion maailmassa. Maailmassa, joka elää kuitenkin meidän yhteisen ja jokaisen oman todellisuuden sisällä. Se on todellisuus, joka ei ole irrallinen yhteiskunnastamme, se on vain yksi mahdollinen vaihtoehto, näkemys ja tapa katsoa tätä kaikkea. Sen kaiken keskellä yksi näyttelijä, joka yrittää vain selviytyä. Tehdä parhaansa, vaikuttaa ja vakuuttaa. Laittaa itsensä syrjään tietäen, ettei kyse ole juuri sillä hetkellä hänestä. Mielessä silti ajatuksia, jotka väkisinkin värittävät koko kuvaa. Ajatukset, turhia, kauniita ja kaikkea siltä väliltä. Niitä ei voi täysin häivyttää, siksi niiden kanssa on vain pakko oppia elämään.

Matka on ollut pitkä, enkä ole valmis. En ole enkä edes lähellä jotakin sen kaltaista tilaa, missä itsensä arvioiminen muuttuisi toissijaiseksi. Minulla on kehossa monta kohtaa, joista eri hetkissä tunnen epävarmuuksia. En kuitenkaan koe niistä puhumisen olevan hyödyllistä kenellekään juuri nyt. Minun kehoni alati muuttuva, aivan kuten mieleni on vielä paikoitellen hämmentynyt sen olomuodoista. Joskus toivoisin olevani valmiimpi, en kestä omaa keskeneräisyyttäni. Tiedän kuitenkin, etten voi olla jossain missä en vielä ole. Minun täytyy käydä jokainen vaihe läpi, kasvaa ja kehittyä. Itsestäni en pääse, vaikka joskus niin haluaisinkin. Tahtoisin olla vapaa - eikö johonkin sen kaltaiseen tilaan näyttelijät aina pyri? Tahtoisin silti ajatella olevani matkalla paikkaan, missä minun kehoni heikkouksilla ja epävarmuuksilla ei ole enää väliä. Sillä loppupeleissä, kuka minä olen sanomaan. onko minun kehoni, ihoni ja silmäni kelpaavia. Mieleni, niitä on yhtä monta kuin on ihmistäkin. Oma mielipide on siis vain yksi muiden joukossa.

Liikutuin haastattelujen aikana, kuinka läsnäolevasti ja avoimesti jokainen heistä kertoi omaa tarinaansa. Jokaisen heistä kehollinen matka on ollut tietysti omanlainen, enkä edes tahdo verrata niitä toisiinsa. Suhde omaan kehoon ei varmasti ole kenellekään mutkaton. Toiset kamppailevat enemmän kuin toiset. Se, missä kohtaa elämää me taistelut käymme, riippuu tietenkin kaikesta, mitä meille ja meidän ympärillämme

tapahtuu. Me olemme kokonaisuuksia, emme vain keho ja mieli irralla toisistaan. Ajattelen ruumin ja taiteen välisen suhteen olevan erottamaton. Paradoksi syntyy lainatessamme kehomme johonkin yhteiseen visioon, jota emme välttämättä omasta kehosta löydä, tai sitten se liippaa liian läheltä. Joskus tällä alalla voi syntyä illuusio rajattomasta pystyvistä näyttelijästä, joka toteuttaa vision kuin vision, vähät välittäen siitä miltä sen näyttelijän sisällä asuvasta minuudesta tuntuu. On tärkeää muistuttaa, että minulla, sinulla ja meillä kaikilla on oikeus vetää rajoja. Ne voivat muuttua, mutta silti niitä on.

Oli lohdullista kuulla, kuinka asiat haalenevat ja muuttuvat toissijaisiksi. Kuinka iän myötä armollisuus itseään kohtaan kasvaa. Miten joskus meitä määrittäneet tekijät laajenevat ja toiset supistuvat. Meidän pitää vain oppia hyväksymään, ettemme koskaan tule osaamaan katsoa kehoamme ulkopuolisin silmin. On selvää, että vanhetessa itsetuntemus kasvaa. Tietynlainen sisäänpäin kääntynyt katse aukeaa ja oman elämän ruhjeet eivät enää tunnukaan maailman suurimmilta. Kuitenkin aloin pohtimaan, onko näyttelijän, taiteilijan ja ihmisen pakko aina vanheta tunteakseen itsensä sopivaksi? Minkälaisia odotuksia me nuorille näyttelijöille kasaamme? Mitkä niistä tulevat itsestä ja mitkä jostakin ulkoapäin? Toisaalta onko meidän maailmamme vielä siinä pisteessä, että kaikki edes voisivat tuntea itsensä sopiviksi? Aloin myös pohtimaan käsitettä pystyvistä kehosta. Haluaisinkin esittää kysymyksen, mitä pystyvä keho tarkoittaa vuonna 2023?

”Näyttelijältä odotetaan avoimuutta ja auki olemista. Näyttelemineen on paljastamista; sielun, ei ruumiin, mutta toisaalta on valloillaan toive ja käsitys siitä, että hyvä näyttelijä on samalla vähän mysteerin. Tai hetkinen näyttelijästä saa toki tietää asioita, jos ne ovat tavallisia. On ok tietää, että näyttelijä asuu Porvoossa omakotitalossa vaimon ja kahden lapsen kanssa. On ok tietää, että näyttelijä syö mielellään uunifetapastaa. On ok tietää, että näyttelijä eroaa, mutta pysyy puolisonsa kanssa ystävinä. On ok tietää, että näyttelijä selätti alkoholismia. On ok tietää, että näyttelijä tykkää koirista. Mutta ei oo ok tietää, että näyttelijä on homo.” Sanoo Anssi Niemi kirjoittamassaan näytelmässä *Straight acting* (*Straight Acting* 08.03.2023.) Niin minkälaisia tavallisuuden aaveita meistä jokainen toisiinsa vielä tänäkin päivänä liittyy ja odottaa? Vaikka käsite ”normaaliudesta” on varmasti laventunut jo minunkin elinaikanani, uskon silti töitä

olevan edessä vielä paljon meistä jokaisella. Ketkä meistä on ihan oikeasti valmiita näkemään jokaisen kehon ja ihmisen lempeydellä?

Ei ole olemassa yksiselitteisiä vastauksia eikä ratkaisuja, vaan pelkästään haparoivia ajatuksia kohti jotakin toisenlaista maailmaa. Minulla on toive sellaisesta paikasta, jossa jokainen keho ja sen kehon sisällä asuva ihminen saisi pelkäämättä performoida omaa minuuttansa tahtomallaan tavalla. Tahtoisin sellaiseen paikkaan ihmisenä ja näyttelijänä, jossa kyse ei olisi miehistä tai naisista. Ei hyvydestä tai pahuudesta, mustista tai valkoisista, vaan aivan oikeista kokonaisista ihmisistä kaikkine virheineen, pelkoineen ja ryppyineen. Tiedostan kuitenkin myös, että tuon kaltaisessa utopiassa emme elä ja siksi meidän teoilla ja valinnoilla onkin niin kovasti merkitystä. Ymmärrän oman etuoikeuteni ja tiedostan saavani toteuttaa itseäni tavalla, josta moni muu vain haaveilee. Olen lukenut Shakespearea, Tšehovia ja Ibseniä. Olen elänyt joka solullani niiden naisten maailmoissa, joiden tuli olla vain näkymättömiä palasia miehien ruumista. Kuitenkaan en voi sulkea silmiäni kaikelta mitä nyt tapahtuu, meidän maailmamme kuohuu. Ennätysmäisesti kasvava vihapuhe saavuttaa meistä jokaisen. Vaikka maailma on muuttunut, ovatko tietyt rakenteet oikeasti murtuneet vai onko niiden esillepanoa vain siloiteltu? Entä ovatko valtapositiioissa istuvat ihmiset oikeasti valmiita avaamaan ovia muillekin kuin kaltaisilleen?

Tämä oli ote, tarina, kertomus, ihmisestä ja olenosta, jota ei enää huomenna ole olemassa. Tämä oli katsaus pieneen osaan tämänhetkistä minuutta suhteessa ympäröivään maailmaan. Minä ja kaikki ympärilläni muuttuu koko ajan ja hyvä niin. Minussa on useita eri loppuratkaisuja, miljoonia eri vaihtoehtoja, jotka tälläkin hetkellä leijailevat pääni yläpuolella. Ne kaikki ovat yhtä mahdollisia, vaikka jotkut niistä todennäköisempiä kuin toiset. Minä en voi vaikuttaa kaikkeen, se on päivän selvää. Itse asiassa se osuus, johon voin vaikuttaa, on häviävän pieni. Silti minä voin valita. Voin valita, millä tavalla itseäni ja muita katson, tahdon uskoa sillä olevan merkitystä.

LÄHTEET

Dadu, Noora. 2022. ”Roolitus ja diversiteetti luento.” Muistiinpanot luennosta.
Teatterikorkeakoulu, Helsinki, 07.10.2022

Ella Lymi. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Marja Packalén. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva.

Marjan jalat. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Tommi Korpela. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Tommi x2. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Sari Siikander. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Sari ja Verho. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Fanni Noroila. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Fanni x2. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Geoffrey Erista. 2023. Kukka-Maria Rosenlund. Valokuva

Toivanen, Pauliina. 2022. ”Valokeilassa näyttelijä Helmi-Leena Nummela.”

Helsinginsanomat 6.11.2022

Straight Acting. Anssi Niemi, Rasmus Arikka, Vili Pääkkö, Jaakko Sirainen, Suvi
Kempainen. 08.03.2023, Teatteri Viirus, Helsinki. Ensi-ilta 10.03.2023